

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA V POLICEJNÍ PRAXI

Autor práce: Pavel Procházka

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Pavel Procházka
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Využití služebního psa v policejní praxi

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Use of a service dog in police practise



Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Jaroslav HOVORKA, Mgr., 775 870 010, jahov@centrum.cz.




Datum zadání bakalářské práce (4, 2019):

Cíl bakalářské práce:

Cílem práce bude v teoretické rovině prezentovat problematiku využití služebních psů v policejní praxi a jejich specifický výcvik. Bude proveden historický náhled do vzniku, vývoje a uplatnění kynologie v oblasti výchovy a výcviku psa pro policejní účely. Bude také prezentován výcvik služebního psa jako specialisty na vybrané specifické práce a prostředí a budou uvedeny zkušenosti psovodů v této oblasti. K dosažení cílů budou použity metody sběru dat, jejich analýzy a systém, metody pozorovací, dotazníkové i grafické.

Student: Pavel Procházka	30.4.2019	
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav HOVORKA	1.5.2019	

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.5.19	
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	21.5.19	
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.5.2019	



Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PROCHÁZKA, P. *Využití služebního psa v policejní praxi: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských regionálních studií, 2020. 87 s. Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Klíčová slova: služební pes, kynologie, služební kynologie, policejní kynologie, pachové práce

Tato práce bude obsahovat poznatky k výcviku a pozdějším uplatnění psa v policejních sborech. Bude rozdělena do osmi kapitol, ve kterých bude popsána historie služební kynologie, výchova, výcvik psa jako specialisty, celková péče a použití v policejní praxi. Práce bude obsahovat řízený rozhovor a záznam z dvou praktických cvičení, které budou zaměřeny na vyhledávání výbušných a omamných látek.

ABSTRACT

PROCHÁZKA, P. *Use of a service dog in police practise: Bachelor thesis*. České Budějovice: TheCollegeofEuropean and RegionalStudies, 2020. 87 p. Supervisor: Mgr. Jaroslav Hovorka

Key words: service dog, cynology, service cynology, police cynology, odroworks

This bachelor thesis concentrates on dog training and further use of a dog by police department. It is divided into eight chapters. These chapters deal with history of dog-breeding, upbreeding, training of a dog as specialist, general care and application in police practice. The thesis contains semistructured interview, a report from two practical exercise, which concentrate on detection of explosives and narcotics substances.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Rozbor vybraných pojmů.....	10
3 Historie kynologie a vznik a vývoj kynologie služební	13
3.1 Vznik kynologie	13
3.2 Historický vývoj kynologie v českých zemích.....	14
3.3 Počátky služební kynologie v českých zemích	19
4 Služební pes-plemena, vlastnosti, výběr a jejich využití.....	29
4.1 Plemena služebních psů a jejich vlastnosti a využití.....	30
4.2 Výběr služebních psů	39
5 Výchova a výcvik psa jako specialisty.....	40
5.1 Výchova a výcvik štěněte.....	40
5.2 Psovod jako hlavní podnět pro psa.....	51
5.3 Podněty používané při výcviku služebních psů	53
6 Zkušenosti psovodů-zázemí a způsoby výcviku	56
6.1 Péče o služební psy.....	56
6.2 Metody výcviku služebních psů.....	59
7 Příklady nasazení služebního psa v policejní praxi	62
7.1 Základní kynologické činnosti	62
7.2 Speciální kynologické činnosti.....	66
8 Řízený rozhovor	72
Závěr.....	78
Seznam použitých zdrojů	79
Seznam zkratk	82
Přílohy.....	83

Úvod

Vzhledem k mnohasetletému, spíše tisíciletému, soužití člověka a psa zájem člověka o poznání psa po stránce fyzické i psychické vedl k tomu, že vznikla samostatná vědní disciplína, která se zabývá výchovou, výcvikem, plemenitbou, ustájením i nasazením psa do reálných podmínek, a která se nazývá kynologie.

Vývojem lidské společnosti a také poznání vlastností, schopností, dovedností i psychické stránky jednotlivých plemen psů, jako podbor kynologie, postupně vznikla kynologie služební. Jedná se o obor, který se zabývá šlechtěním, výchovou a výcvikem různých plemen pro konkrétní lidské potřeby. Nejprve se jednalo o šlechtění psů pro lovecké účely a na ochranu lidského majetku, zejména různých stavení. Později se jednalo o výběr vhodného plemena a jeho další šlechtění pro potřeby policie, vojska a dalších bezpečnostních složek státu.

V současné době, pokud je zmíněna služební kynologie, je zpravidla myšlen výběr, výcvik, výchova i způsoby ustájení psů, ale také podmínky pro zabezpečení jejich stravy, způsoby ošetřování a samozřejmě i snaha o jejich uplatnění poté, co ukončili svoji služební kariéru. Je na místě uvést, že specialisté na služební kynologii pracují v Armádě České republiky, v různých vojenských jednotkách, ve specializovaných útvech Policie České republiky, jsou ve službách Celní správy České republiky, pracují ve Vězeňské službě České republiky a také u obecní policie.

Asi nejrozšířenější a nejpropracovanější služební kynologii v současné době mají policejní složky. Je tomu tak proto, že pokusy o využití různých psích plemen na ochranu osob i objektů spadají historicky až do středověku, resp. Starověku, a v tu dobu psi zabezpečovali především majetek lidí. Od 19. století je sledován odborný a následně vědecký přístup k záměrnému vyšlechtění speciálních psích plemen, jejichž fyzické i povahové vlastnosti, zejména poslušnost, by umožňovaly nasazení do policejní činnosti.

V současnosti lze uvést, že služební kynologie, zejména u Policie České republiky je vysoce propracovaná, umožňuje připravovat různá plemena psů pro konkrétní policejní činnost od ochrany osob, přes vyhledávání drog, pohřešovaných osob, osob zemřelých a pro expertizní činnost v oblasti pachových stop, tedy v oblasti individuální identifikace osob. Proto v této práci, mimo jiné, bude možné najít odborné poznatky a informace k tématu „*Využití služebního psa v policejní praxi*“.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce bude popsat pojmy z oblasti kynologie, prezentovat problematiku využití služebních psů v policejní praxi a představit možnosti výběru, výcviku a péče o policejní psy. Cílem bude také provedení historického náhledu do vzniku, vývoje a uplatnění kynologie v oblasti policejních činností. Mezi cíle této práce patří také prezentace výcviku služebního psa jako specialisty na vybrané policejní práce.

Tato práce bude rozdělena na dvě relativně samostatné části, část teoretickou a praktickou část, které se budou doplňovat a budou obsahovat osm samostatných kapitol.

První kapitola bude obsahovat cíl, jehož má být v práci dosaženo. K naplnění cíle budou využity metody, které zde budou uvedeny.

Druhá kapitola bude obsahovat vysvětlení několika specifických pojmů, která se ve služební kynologii využívají.

Třetí kapitola bude představovat první poznání člověka se psem a vznik a vývoj služební kynologie.

Čtvrtá kapitola se bude zabývat služebními plemeny, které psovodi využívají u Policie ČR. U těchto plemen budou hodnoceny a komparovány především jejich vlastnosti, výběr a použití v praxi.

Pátá kapitola bude představovat výchovu a výcvik psa jako specialisty od jeho útlého věku, bude se zabývat získáváním důvěry mezi psovodem a psem a dále budou uvedeny podněty, které působí na nervovou soustavu psa při výcviku.

Šestá kapitola bude shrnovat zkušenosti psovodů zejména s ustájením, čištěním psů a jejich kotečů, a vhodným krmením. Na závěr budou představeny metody výcviku.

Sedmá kapitola bude obsahovat příklady nasazení psů v policejní praxi. Představeny budou základní a speciální kynologické činnosti.

Osmá kapitola bude obsahovat řízený rozhovor se zkušeným policejním psovodem.

K dosažení cílů práce budou použity metody sběru dat, jejich analýzy a syntézy, metody pozorovací, dotazníkové i grafické.

2 Rozbor vybraných pojmů

Pro snadnější pochopení jednotlivých výrazů používaných v další části této práce zde budou objasněny následující pojmy:

- a) Pes
- b) Plemeno psa
- c) Služební pes
- d) Kynologie
- e) Šlechtění
- f) Služební, resp. Policejní kynologie
- g) Psovod
- h) Stopa ve služební kynologii
- i) Figurant
- j) Pamlsek

Ad. a) **Pes**. Zde je myšleno pes domácí, který je ze všech zvířat nejstarším a nejvěrnějším pomocníkem, ochráncem a přítelem člověka.¹ Nejvíce pravděpodobné je, že tento druh psovitě šelmy byl zřejmě dosažen křížením vlků, šakalů a lišek. Nejprve byl pes divokým zvířetem a později jej domestikoval člověk. Z hlediska kynologie je pes označován za samostatný živočišný druh, který má své specifické vlastnosti a vzhled, které budou popsány v kapitole třetí.² Tento živočich je podle zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, hlava IV., v § 494 označován za živého tvora, který je nadaný smysly. Pes není označován za věc. Právě proto s ním člověk musí zacházet jinak, než s ostatními neživými věcmi.³ Dle názoru autora této práce neexistuje z říše zvířat lepší společník pro život než právě pes.

Ad. b) **Plemeno psa**. Tímto termínem se rozumí skupina psů, které mají společný původ, shodné a potomstvu předávané vlastnosti a exteriér. **Exteriérem psa** je nazýván tvar vnějšího vzhledu stavby jeho těla, který závisí na dědičných vlastnostech a na vnějších

¹ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Těšínská tiskárna, 1995, 160 s. ISBN 80-206-0503-7. s. 1.

² *Zdomácnělí psi* [online]. 2019 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://efikx.estranky.cz/clanky/historie-psu.html>

³ *Zákon č. 89/2012 Občanský zákoník* [online]. 2014 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20181201?citace=1#Top>

podmínkách, ve kterých se pes vyvíjel. Správné ohodnocení exteriéru psa dopomáhá k určení plemenné hodnoty a předpokladů pro jeho služební využití. Vlastnosti služebních psů budou rozvedeny v kapitole třetí. ⁴

Ad. c) **Služební pes**. Pod tímto pojmem se rozumí takové plemeno psa, které se svými vlastnostmi hodí k použití do jednotlivých složek IZS. Plemena, která se dle svých vlastností či stavbou těla hodí do policejní služby, budou uvedena v kapitole třetí. ⁵

Ad. d) **Kynologie**. Je vědní obor, který se zabývá studiem psů z jejich biologického i psychického hlediska. Rozděluje se na několik podoborů, např. policejní, záchranářská, myslivecká atd. Poznatky z těchto podoborů využívají výcvikáři a chovatelé pro výchovu a výcvik jednotlivých plemen. Ve světě existuje „Mezinárodní kynologická federace“, která byla založena v roce 1911 se sídlem v Belgii, a která shromažďuje a studuje informace o všech psích plemenech, která zde byla zapsána. Jejím úkolem je mezinárodní korekce a stanovení pravidel pro jednotlivé země. Tato pravidla se týkají sepisování standardu plemen, které spadají do patronátu jednotlivých členských států ve federaci. Po sepsání standardu je FCI zodpovědná za překlad, který je k dispozici v angličtině, němčině, francouzštině a španělštině. V této chvíli federace uvádí 75 členských zemí a eviduje 346 plemen psů. ⁶

Ad. e) **Šlechtění (plemenitba)**. Je cílevědomá činnost člověka, která se provádí na základě vědeckých znalostí genetiky, praktických zkušeností, a také na základě výsledků předcházející selekce různých psích plemen. Navrhují se taková partnerská spojení mezi psy a fenami, která mají největší předpoklady k realizaci chovatelského cíle, kterým je získání větší vyrovnanosti exteriérových i povahových vlastností psa nebo vytvoření nového plemene. ⁷ Plemenitbu lze rozdělit na:

- **Čistokrevný chov**. Tímto pojmem lze označit cílevědomé partnerské spojení psů a fen stejného plemene, tedy jedinců s určitou podobností genetického

⁴ HRUŠKOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84., s.12

⁵ BOCIÁNOVÁ, Gabriela. Služební plemena. *Www.psirasy.cz* [online]. Brno, 2018 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.psirasy.cz/sluzebni-plemena/>

⁶ In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_kynologick%C3%A1_federace

⁷ HOUŠKOVÁ, Kateřina. Organizace a selekce v chovu psů – Plemenitba 2. část. *Www.ecanis.cz* [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://www.ecanis.cz/clanky/organizace-a-selekce-v-chovu-psu-plemenitba-2-cast_722.html

základu. Cílem čistokrevného chovu je vytvořit větší vyrovnanost exteriérových i povahových vlastností psa. Základem čistokrevného chovu je záměrně a soustavně prováděná selekce.

- **Křížení.** Pod tímto pojmem si lze představit cílevědomé partnerské spojení psů a fen s podstatně se lišícím genetickým základem. Tento způsob páření se v kynologii využívá při tvorbě nového plemene nebo při nápravě kritických situací, vzniklých nedodržováním zásad populační genetiky.⁸

Ad. f) **Služební, resp. policejní kynologie.** Tímto pojmem lze označit podobor vědecké kynologie, který se zabývá výchovou, výběrem, výcvikem, čistokrevným chovem a také zajištěním celkové péče o psa a následně využitím služebních psů při výcviku či službě.

Ad. g) **Psovod.** Tímto pojmem lze označit člověka, který svými povely vede psa při výchově, výcviku, či službě. Při výchově a výcviku služebních psů by měl psovod znát vlastnosti psů, které jsou u každého plemene odlišné, a podle toho přizpůsobit své chování, zejména intonaci hlasu při udávání povelů. Mezi jeho další úkoly patří zajištění nezbytných pomůcek k výcviku, dobrých podmínek z hlediska ustájení, krmení a celkové péče o psa. Dále musí psovod vykazovat vysokou odbornost a musí umět aplikovat teoretické vědomosti v praxi.

Ad. h) **Stopa.** Stopou lze ve služební kynologii označit pachovou dráhu, která je zanechána osobou, zvířím, věcí po dotyku s povrchem terénu. Vzhledem k tomu, že tuto stopu tvoří molekuly pachu, dokáže je pes vyhodnotit díky svému vyvinutému čichovému orgánu a hledanou osobu nebo věc vystopovat.⁹

Ad. i) **Figurant.** Tímto pojmem lze označit osobu, která pomáhá s výcvikem psa. Podle zaměření výcviku figurant plní pokyny psovoda tak, aby byl pes motivován pro danou činnost. Figurant by měl být člověk, který se nebojí psů, a také by měl mít dobrou fyzickou kondici. Při výcviku obrany je figurant vybaven pevnou kotníkovou obuví a speciálním oblekem, který tvoří pevné kalhoty, pevná vesta a tzv. „rukáv“, který slouží

⁸ HOUŠKOVÁ, Kateřina. Organizace a selekce v chovu psů – Plemenitba 2. část. *Www.ecanis.cz* [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://www.ecanis.cz/clanky/organizace-a-selekce-v-chovu-psu-plemenitba-2-cast_722.html

⁹ EIS, Dr. Vilém. *Pachové práce psů*. Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7., 160 s. s-10.

pro zákus. Při zákusu využívá figurant dřevěného klacku, kterým naznačuje údery okolo psa, čímž zvyšuje intenzitu vydráždění psa.¹⁰

Ad. j) *Pamlsek*. Tímto pojmem lze označit odměnu, kterou pes dostane vždy, když provede požadovaný cvik správně. Při podávání pamlsků při výcviku musí psovod zhodnotit složení a množství pamlsků, aby psa nepřekrmil. Ve většině případů se jako pamlsek používá maso, sýr, piškoty, granule či oblíbená hračka.

3 Historie kynologie a vznik a vývoj kynologie služební

Vývoj lidské kultury je spojen s vývojem psa, přesněji řečeno s jeho šlechtěním pro potřeby lidských oborů. Z antropologických nálezů vyplývá, že pes byl součástí lidské kultury od pravěku. Zdá se, že zpočátku byl využíván spíše pro ochranu lidských sídel, ale rozhodně byl také využíván pro lov zvěře. Lidé postupně zjistili, že fyzické vlastnosti, schopnosti a povahové rysy psa lze šlechtěním vhodných jedinců u psiho plemene upravovat podle potřeb člověka. Tak vznikla různá plemena psů specializovaná na různé práce, jakými jsou lov, pátrání po lidech, ochrana objektů či člověka.

3.1 Vznik kynologie

Canis familiaris je latinský výraz pro *psa domácího*. Je ze všech domestikovaných zvířat zřejmě nejstarším a nejvěrnějším pomocníkem, ochráncem a přítelem člověka.¹¹ Vztahy mezi člověkem a psem jsou prastaré. Ani historické zápisy nesahají tak daleko, aby bylo možné zjistit, kdy se stal pes pomocníkem a průvodcem člověka. Sblížení člověka se psem se vysvětluje tak, že se pes v divočině zdržoval poblíž lidských obydlí, živil se zbytky lidské potravy a upozorňoval člověka na nebezpečí. Člověk brzy vypočetl tyto jeho mimořádné schopnosti a dovednosti, které mohl využít ve svůj prospěch, a tak postupně došlo k domestikaci psa.

Člověk, když psa domestikoval a když poznal jeho schopnosti, vlastnosti i povahové rysy, začal ho využívat k mnoha různým službám. Je prokázáno, že se člověk snažil psa a jeho vlastnosti přizpůsobit podle svého zaměstnání, kde mu byl pomocníkem k lovu zvěře, rybolovu, při ochraně dobytka, nebo člověku pomáhal chránit svá sídla.

¹⁰ KREYSOVÁ, Martina. *Figurantem snadno a rychle?* [online]. 26.12.2014 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/839.figurantem-snadno-a-rychle>

¹¹ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Těšínská tiskárna, 1995, 160 s. ISBN 80-206-0503-7. s. 1.

Proto sám člověk zcela úmyslně a cílevědomě vytvářel různé skupiny psů lišící se vzhledem, vlastnostmi, dovednostmi a tím i různým způsobem použití (např. lovečtí, pastevečtí a strážní psi). Lidé u psa brzy postřehli vynikající vlastnosti, jako je ostražitost spočívající v mimořádných čichových a sluchových dovednostech. Pes se nakonec stal ochráncem lidských obydlí, majetku, domestikovaných zvířat nebo jiných materiálních statků. Ostražitost, pohotovost k akci, ale i přítulnost či oddanost psa, sblížily psa a člověka tak, že se z nich stala v mnoha případech nerozlučná individua. Zejména oddanost a věrnost psa založily mezi nimi pevné pouto, jehož obdoba není mezi člověkem a jinými, ať divokými nebo domestikovanými zvířaty. Pro své speciální vlastnosti, užitečnost a neocenitelné služby byl pes opěvován i starověkými kulturními národy.

V nejstarším perském sborníku náboženské nauky je psovi přiznávána vyšší síla k ochraně před zlými duchy a pes tu má velmi vysokou hodnotu. V jiné perské sbírce zákonů se o psu říká, že jeho hlas ničí zlo. V těchto dobách platilo jedno přísné pravidlo, podle kterého ten, kdo úmyslně zranil, nebo usmrtil psa, byl co nejpřísněji potrestán.¹²

Tak, jak se vyvíjela lidská společnost, měnily se životní podmínky člověka a měnilo se také postavení i význam psa v konkrétní kultuře. V zachovaných spisech starých řeckých spisovatelů Plutarcha a Pinia jsou zmínky svědčící o tom, že si psa tehdy velmi cenili a používali ho k rozličné lidské činnosti (lov, hlídání stád, nošení břemen a také k vojenským účelům jako bojového psa, který napadal a likvidoval protivníka). V této historické době staří Germáni téměř pokaždé měnili dva koně za jednoho dobrého psa. Takové rozhodnutí svědčí o nepochybných kvalitách tohoto zvířete již ve starověku.¹³

3.2 Historický vývoj kynologie v českých zemích

První zmínka o loveckých psech se uvádí v latinsky psané „*Kronice české*“, jejímž autorem je děkan pražské kapituly Kosmas, který zde popisuje příhodu vztahující se k roku 1110, kdy na pražský Vyšehrad přispěchal na pomoc svému bratru Bořivojovi

¹² RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0., s 15-26

¹³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0., s 15-26

kníže Václav, a „jako ježatý kanec, obklopený smečkou psů, tak kníže, obklopen jsa nepřáteli, jedny z nich podupe, druhé pokácí“.¹⁴

Na počátku 12. století byl na našem území znám lov divokých prasat se psy. Tehdejší myslivci v tuto dobu používali k lovu tzv. „*prasečníky*“, což byli kříženci dogy a jiných loveckých psů. „*Prasečníci*“ lovíli divoká prasata tím způsobem, že je nejprve pronásledovali, a po dopadení kořisti se jí zakousli do uší a drželi tak dlouho, až přiběhl myslivec a skolil divoké prase pomocí tesáku.¹⁵

Lze tedy konstatovat, že počátky kynologie na našem území jsou nejvíce spjaty s kynologií, kterou lze nazvat „*loveckou*“ či „*mysliveckou*“. Podstatou tohoto kynologického oboru bylo vyšlechtění, vycvičení psů k poslušnosti, vypátrání poraněné zvěře nebo k jejímu uštvení. Stručně řečeno, byla to plemena psů využívaná pro lov zvěře. Dobové prameny uvádějí, že již Karel IV., římský císař a český král (1316-1378), měl na hradě Karlštejn velký psinec, ve kterém se mu místní lovčí staral o cílený chov loveckých psů. Od 14. století lze tedy hovořit o tom, že v Čechách již byla plně rozvinuta lovecká kynologie.¹⁶

Mezi první novověké dobrovolné zájmové sdružení myslivců z povolání, lze považovat v roce 1692 založení „Myslivecké bratrské poradny“ známé spíše jako „Lovecké bratrstvo“ na schwarzenberském panství, jehož stanovy byly přijaty v roce 1699 v Hosíně nedaleko Českých Budějovic. Úkolem „*Loveckého bratrstva*“ bylo mimo jiné naučení se lovecké zdatnosti a následné dodržování její správnosti. Ke splnění tohoto cíle se musela zřídit střelnice, v níž by se myslivci naučili nejen střelbě, ale i řádnému zacházení se zbraní. Zřízení střelnice mělo význam i pro lovecké psy myslivců, kteří si zde navykli na střelbu.

Myslivost a kynologie s ní spojená se stala součástí i nejstaršího zemědělského a lesního spolku v Rakousku-Uhersku. Byla to „*Společnost pro orbu a svobodná umění v Království českém*“, která byla zřízena dvorním dekretem císařovny Marie Terezie v roce 1769. Tato společnost byla roku 1788 nahrazena císařem Josefem II., který zřídil novou „*Císařskou a královskou vlastenecko-hospodářskou společnost pro Království*

¹⁴ KOSMAS. *Kronika česká*. 1120.

¹⁵ CÍSAŘOVSKÝ, Michal. *Zapomenutá plemena loveckých psů* [online]. 2015 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2015/Unor-2015/Zapomenuta-plemena-loveckych-psu>

¹⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0., s 22-26

české“. Na Moravě a Slezsku byla mezitím v roce 1770 založena „*Zemědělská společnost*“, která měla poradenskou činností rozvíjet zemědělství, lesnictví a myslivost.¹⁷

Tato oblast kynologie se dále rozvíjela na našem území i v následujících století. Zejména proto, že v průběhu 18.-19. století bylo naše území oblíbeným loveckým místem rakousko-uherské monarchie. Této zálibě musela odpovídat také vysoká úroveň chovaných a vycvičených psů. Lovečtí psi z českých zemí byli v celé tehdejší Evropě vysoce ceněni a měli tu nejlepší pověst. Z toho lze usuzovat, že lovecká kynologie na území českých zemí byla vysoce propracována, a o výběr, výchovu a výcvik i plemenitbu se evidentně starali odborníci s rozsáhlými znalostmi o vlastnostech, schopnostech, dovednostech, ale také o fyziognomii různých psích loveckých plemen.

V roce 1848 byl v Mělníce založen „*Spolek českých myslivců*“, který měl ve svých stanovách zakotvenu i povinnost pečovat o chov čistokrevných loveckých psů. Na něj v roce 1883 navázal „*Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů*“, zřízený v Praze. Právě v tomto spolku byla založena také naše první plemenná kniha loveckých psů, která nesla název „*Kniha kmenorodová*“, ve které převažovala plemena loveckých psů, zejména ohařů, jezevčků a kníračů. Lovecká plemena měla jasně vytyčený směr v oblasti výchovy a výcviku, kterým bylo využití v myslivosti.

U ostatních plemen byla, vzhledem k různorodému použití psů, situace trochu složitější. Přesto v roce 1898 vznikl „*Zemský spolek chovatelů ušlechtilých psů*“, který mimo jiné zavedl tzv. „*Zemskou knihu rodokmenů psů a jejich jmenný rejstřík*“.¹⁸ Z výše uvedeného lze konstatovat, že počátky skutečné vědecké kynologie na území Čech spadají do konce 19. století.

Tento spolek pořádal v letech 1899 a 1901 v Praze „*Zemské výstavy*“, které byly zaměřeny pouze na psy. Smyslem těchto výstav bylo představení nových plemen. Výstavy se konaly vždy v květnu a pokaždé se jich účastnilo okolo dvou stovek psů.¹⁹

¹⁷ KORČIŠ, Štěpán. Myslivecká organizovanost a činnost. *Www.cmmj.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>

¹⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0, s 15-26

¹⁹ PSI: Všecky druhy psů – část 4. – Závěr. *Www.neviditelnypes.lidovky.cz* [online]. Praha 5: MAFRA, 208n. l., 2018 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: https://neviditelnypes.lidovky.cz/zviretnik/kniha-opsech-z-pocatku-20-stoelti.A181211_194845_p_zviretnik_kosa

„Činnost Zemského spolku chovatelů ušlechtilých psů“ poznamenaly neshody mezi kynology a jeho činnost definitivně ukončila první světová válka.

Na začátku 20. století začaly vznikat na území Čech a Moravy první kynologické organizace z řad občanů. Jejich členy byli majitelé psů, kteří si je pořídili pro vlastní potěšení nebo na osobní ochranu či k ochraně majetku. Svoji cestu k legalizaci a formálnímu uznání si organizace hledaly obtížně a s velkými problémy, jelikož monarchie Rakousko-Uhersko při jejich zakládání kladla nesmyslné požadavky na jednací jazyk, kterým měla být němčina. To čeští chovatelé a cvičitelé psů snášeli velmi těžce. Z těchto důvodů brzy ukončil činnost „Spolek pro hrubosrsté ohaře“, založený v roce 1896 v Písku profesorem a pedagogem Ferdinandem Sekyrkou.

Opětovně, ale už během zrodu samostatného Československa, se začala kynologie na vysoké úrovni prosazovat až po roce 1919. Právě v roce 1919 vznikl „Československý lovecký a kynologický říšský svaz“. Ten působil na území nově vznikajícího Československa a sdružoval mysliveckou veřejnost a zájemce o kynologii z řad běžného obyvatelstva. Tento svaz vydal v roce 1925 zajímavou publikaci „Československá kniha rodokmenů“. V této knize jsou uvedeny rodokmeny psů a zkušební řády, např. „Zkušební řád pro ohaře“, „Předpisy o soukání jezevčků a foxteriérů“ a zejména pak „**Zkušební řád pro policejní psy**“. Proto lze konstatovat, že oficiální základy služební či policejní kynologie na území Československa lze datovat právě do roku 1925.

Z historického hlediska jsou zajímavé výstavní katalogy psů, které vycházely v druhé polovině dvacátých let minulého století, ve kterých byly zveřejňovány seznamy psů různých plemen od německých krátkosrstých ohařů, přes německé ovčácké psy, až po bruselské grifonky a blenheim-španěly. V této době se psi využívali převážně pro lov, četnictvo nebo se uplatnili jako psi společenští.²⁰

V roce 1929 vznikla „Československá kynologická unie (ČSKU)“, která byla v následujících letech uznána i státními orgány. Byl to v podstatě ústřední kynologický orgán Československa, který podporoval rozvoj vědecké kynologie a zájem obyvatelstva o psí plemena. V roce 1934 se v Monte Carlu konalo generální zasedání FCI, na kterém se ČSKU účastnila, a byla přijata jako řádný člen FCI. FCI lze označit za ústřední

²⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0., s 15-26

mezinárodní kynologickou organizaci a lze považovat za úspěch, že bylo ČSKU tak rychle přijata do této mezinárodní organizace.

ČSKU byla patronem naší vědecké i laické kynologie až do 2. světové války.²¹ Po vypuknutí války bylo cvičení psů v zájmových i profesních organizacích značně omezeno. V roce 1939 byla zrušena Československá armáda, ale využití psů, které v ní byli zařazeni, převzaly německé vojenské složky, které tyto psy hojně využívaly na vyhledávání nevybuchlých min.²²

Nelze opomenout úspěch českých chovatelů na mezinárodní scéně. Po II. světové válce vyšlechtil známý český kynolog **František Horák** nové psí lovecké plemeno „**český teriér**“. Nové plemeno bylo vyšlechtěno křížením plemene „*skotský teriér*“ a „*sealyhamský teriér*“.²³ Toto plemeno se uplatnilo zejména v myslivosti.

V roce 1951 byla v českých zemích provedena reorganizace Českomoravské myslivecké jednoty, podle níž bylo rozhodnuto, že v každém politickém okrese bude jen jeden okresní myslivecký spolek. Každý takový spolek si musel zvolit své výbory, ve kterých byl zařazen i výbor kynologie. Úkolem tohoto výboru bylo zajistit reorganizaci chovu, výběru i výcviku loveckých psů s prokazatelným původem.²⁴

Zhruba od roku 1960 kynologie rozdělila psí plemena do tří podoborů podle dalšího společenského nasazení, a to na plemena:

- a) lovecká, která byla využívána v organizované myslivosti
- b) pracovní, která byla využívána k ochraně obydlí, hlídání a zahánění dobytčích stád
- c) společenská, kam se řadila plemena psů vhodná jako „mazlíček“ člověka

Na základě tohoto rozdělení pak vznikly specializované kynologické organizace, které měly vlastní chovatelská i výstavní pravidla.

²¹ TICHÁ, V. Kynologie v České republice [online]. Praha: ČeskoMoravská Kynologická Unie, 2010 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120>

²² SLUPSKÝ, J. Využití psů v bezpečnostních službách [online] Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2017/2018 [cit. 2019-02-19]. Bakalářská práce

²³ HASAP CONSULTING S.R.O. Český teriér. [Www.kdelovit.cz](http://www.kdelovit.cz) [online]. Praha 4 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/myslivecka-kynologie/nornici-terieri/cesky-teriér>

²⁴ KORČIŠ, Štěpán. Myslivecká organizovanost a činnost. [Www.cmmj.cz](http://www.cmmj.cz) [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>

V roce 1962 bylo FCI uznáno první výslovně české plemeno „*český teriér*“. Toto plemeno, které je FCI zařazeno do skupiny III., bylo původně vyšlechtěno jako plemeno lovecké.

Na konci roku 1992, těsně před rozdělením Československa, vznikla „*Českomoravská kynologická unie (ČMKU)*“, která se stala patronem české vědecké, odborné i laické kynologie do současné doby. Tato organizace měla za úkol vytvořit z různých kynologických organizací jednotný kynologický celek na území České a Slovenské federativní republiky, později České republiky.²⁵

3.3 Počátky služební kynologie v českých zemích

Počátky služební kynologie na našem území mají kořeny až v polovině 19. století. Vznik služební, resp. policejní kynologie, která se zaměřila na výchovu, výcvik a šlechtění vhodných plemen psů pro policejní činnosti, můžeme datovat do počátků 20. století, přesněji do roku 1925.

Vznik služební kynologie na území současné České republiky lze rozdělit podle časové osy takto:

- a) **Habsburská monarchie a Rakousko-Uhersko**
- b) **Období po vzniku samostatného Československa 1918**

Ad. a) Habsburská monarchie, Rakousko-Uhersko

Pro četnickou službu vyšla v Habsburské monarchii v roce 1851 metodická příručka „*Poučení o službě pro zemské četnictvo*“ Hlava I., tohoto předpisu „*poučení všeobecné*“ obsahuje stať, která se zabývala důrazem, chováním a vystupováním četníků na veřejnosti. „... Četník musel být vážný a vědomý si důležitosti svěřeného poslání. Za jeho významnou vlastnost byla považována ráznost a zběhlost ve styku s obyvatelstvem. Četníci měli zakázáno kouřit na ulici a při vcházení do úřadů či soukromých bytů. Dále se nesměli s kýmkoliv důvěrně vést za ruce, vodit s sebou psy, nemístně se smáti, jakož i nepřírozeně pohybovati tělem...“.²⁶

²⁵ TICHÁ, V. Kynologie v České republice [online]. Praha: ČeskoMoravská Kynologická Unie, 2010 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120>

²⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.27

Důvodem byla snaha vyhnout se špatnému posuzování či posměchu četníků ze strany obyvatelstva. Jelikož u zákazu „vodit s sebou psy“ nebyla uvedena žádná výjimka, je jasné, že se v tehdejší době o použití psů u četnictva vůbec neuvažovalo.

I přes odpor státních úředníků Rakouska-Uherska vydal rakouský vyšetřující soudce dr. Hans Gross, mimo jiné profesor trestního práva na německé univerzitě v Praze a Štýrském Hradci, „*Příručku pro vyšetřující soudce*“. Tato publikace byla vydána v roce 1893 v Praze. Velmi výstižně se v publikaci popisuje, že dobře vycvičený pes, doprovázející četníka při výkonu služby, by pro něho byl výbornou pomůckou a nazývá ho „Begleithund“ (psem doprovodným). Dr. Hans Gross dále doporučoval četnické správě zavedení psů bez ohledu na rasu psa. Uveřejněním a rozšířením této příručky po evropských zemích došlo k tomu, že belgický policejní sbor zařadil psa do výkonu služby po boku zdejších policistů. A právě z Belgie, konkrétně z Gentu, je známo první doložitelné použití policejních psů, které se datuje do roku 1900.

Dr. Gross předpokládal, že použití tohoto doprovodného psa bude předcházet kvalitní výchova, výběr a výcvik psa nasměrovaný tak, aby pes neštěkal a neprozradil svého pána, ale aby ho pouze vrčením upozornil na hrozící nebezpečí. Takový pes měl uposlechnout povelů svého pána a zejména, aby zůstal čekat tam, kde mu jeho pán poručí.

V roce 1902 dr. Hans Gross řekl: „...*Mluví-li se o psu četníka, není tím, jak by snad mnozí mysleli, míněn nějaký krvežíznivý pes, jako byli před 200 lety chováni na Kubě a používáni v Americe k chytání uprchlých černošských otroků. Mohlo by se takového psa také použít, ale účel četníkovy psa má být zcela jiný. Tento pes má být především věrným, vždy bdělým a pozorným průvodcem četníka na jeho těžkých obchůzkách, průvodcem, který jsa od přírody vyzbrojen daleko ostřejšími smysly, mnohem více zpozoruje než člověk, a může proto četníka předem upozornit na hrozící nebezpečí, na přítomnost osob či na schované předměty a mnoho dalších...*“²⁷

Jedním z prvních zakladatelů četnické kynologie na území současné České republiky byl český četnický rytmistř **Theodor Rotter**, který pocházel z Českého Krumlova. Byl průkopníkem při používání německého ovčáka k pátrání na tzv. „*horké stopě*“. Toto plemeno si oblíbil především pro jeho vyvinuté čichové ústrojí a stavbu těla, která je předurčená ke stopování. Jmenovaný **Rotter** se již od roku 1905 zabýval chovem

²⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.27-28

a výběrem vhodných psů pro policejní účely. Osobně se v rámci své dovolené v roce 1908 účastnil kurzu pro výcvik služebních psů pruského četnictva (Císařské Německo). Kurz se konal v německém městě Saarbrücken a vedl jej tehdejší komisař Konrád Most.

Theodor Rotter po prodělaném výcviku uvedl: „... *Vrátiv se do tehdejšího svého působiště na Kladno, koupil jsem z vlastních peněz dva vhodné psy a jal jsem se je cvičit s pomocí 2 četníků-psovodů podle zkušenosti, jichž jsem nabyl v Saarbrückenu. Jakmile psi byli vycvičeni, podal jsem návrh na ministerstvo zeměbrany, tehdy k otázce té kompetentnosti, aby byli přiděleni četníkům, jako nepostradatelní pomocníci, a to nejen pro službu bezpečnostní, ale i pátrací...*“²⁸

V roce 1909 tehdejší ministerstvo zeměbrany používání policejních psů na speciální případy povolilo, ale bylo to v dané době žalostně málo. Ve stejném roce vzniká „**Rakousko-uherský spolek pro policejní psy**“. Náplní spolku byl výcvik psů pro potřeby četnictva. Vzhledem k tomu, že se jednalo o dobrovolný spolek četníků, je zřejmé, že nešlo o státem řízenou organizaci, nýbrž pouze o nadšené úsilí strážců zákona, zaměřené na jednotnou kvalitní přípravu psů pro policejní práci. Rakousko-uherská četnická správa byla proti návrhům na zavedení psů do četnictva odolná až do konce roku 1909.

Současně byl v Praze v roce 1909 založen **Václavem Matouškem** první psinec „**PRAGA**“, zaměřený na čistokrevný chov policejních psů plemene „**německý ovčák**“. První německý ovčák byl pro četnictvo zakoupen na počátku roku 1909 a to zásluhou nadporučíka Theodora **Rottera**, který v této době působil na Kladně. Šlo o nákup dvou psů jménem „*Vlk*“ a „*Vlčka*“. Theodor Rotter koupil oba psy ve světoznámém Fuchsově psinci ve vile „*Svět zvířat*“, která se nacházela v Praze v ulici Nad Klamovkou. Tito dva mladí psi se po výcviku brzy začlenili do služby. Následně Rotter zakoupil ještě mladého dobrmanského pinče, který se jmenoval „*Petar*“. Ještě v roce 1909 nechal Theodor Rotter vybudovat ve dvoře četnických kasáren na Kladně účelný psinec, kde se věnoval výcviku policejních psů.

V roce 1910 se četnický nadporučík Theodor **Rotter** rozhodl prezentovat schopnosti svých psů, proto se dostavil na dvůr policejního ředitelství v Bartolomějské ulici v Praze. Přivezl s sebou dva policejní psy a sice dobrmanského pinče „*Petara*“ a fenu německého ovčáka „*Vlčku*“. Psi byli předvedeni kladenskými četnickými

²⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.27-28

závodčími panem Růžkem a panem Kopeckým, kteří zároveň byli jejich ošetřovateli a cvičiteli. Největší zásluha náleží nadporučíku Theodoru Rotterovi, který předal nasbírané zkušenosti výše uvedeným pánům závodčím v oblasti vedení psa a dokonalé drezuře.

Na dvoře policejního ředitelství sestavilo policejní úřednictvo velký polokruh tak, aby měl každý z úředníků dokonalý přehled. Všechna nádvorní okna budovy byla plně obsazena a s všichni s napětím pozorovali výkony předvedených psů „Petara“ a „Vlčky“, kteří předváděli dobře nastudované triky v hledání různých předmětů. Vyhledávali předměty, které byly ukryté v písku, schované za bariérou či vhozené na sousedící dvorek. Všichni přihlížející hodnotili akci velice velmi kladně, ale nevěřili, že je pes tak dokonale vycvičen a je schopen předvádět požadované cviky rychle, přesně a s nadšením v praxi.

V létě roku 1910 bylo konečně výnosem ministerstva zeměbrany nařízeno, i když prozatím jen na zkoušku, aby byli služební psi přiděleni k pátrací a bezpečnostní službě četníkům. Při realizaci původních návrhů činil největší potíže četnický služební předpis. Především šlo o zásadní otázku, zda je možné psa použít, pokud bude četník v době své služby ohrožen útokem zločince nebo zda je možné psem zločince zadržet.

Po mnohých úvahách a nemalých rozpacích našlo tehdejší ministerstvo zeměbrany východisko z této ožehavé situace, a to vydáním kýženého pokynu, jak ve službě používat vycvičené služební psy. Veškeré s tím služební a administrativní směrnice byly vydávány ve formě výnosů a rozkazů příslušných velitelství a úřadů. Psovod mohl se svým psem pachatele zadržet, ale později se musel dostavit na soud, aby o postupu celé práce vystopování a zadržení pachatele podal jasný a přesvědčivý obraz.

V jednom z rozkazů se uvádí: „...Psa smí ve službě použití k tomu určený četník-psovod jen tehdy, je-li pes řádně vycvičen, úředně komisí vyzkoušen a výslovně jako „služební pes“ označen. Jedině v tom případě pak počítá se služební pes jako zbraň, které smí četník použití za okolností zákonem přesně vymezených proti nebezpečnému zločinci...“²⁹

²⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s. 28-33

V létě roku 1912 byla vypracována základní směrnice „*Výcvik a použití služebních psů*“, která byla schválena ministerstvem zeměbrany ve Vídni výnosem č.382, oddělení XX. z 27.6.1912, s platností pro celé Rakousko-Uhersko.

Dne 13.10.1913 byl vydán výnos ministerstva spravedlnosti, kterým ministerstvo zemské obrany zřídilo při různých četnických stanovištích stanice policejních psů a pro každou pak určilo okruh, v němž bylo dovoleno psa používat.

V roce 1914 navrhl zástupce četnictva na základě získaných zkušeností s nasazením psů do četnické služby ministerstvu zeměbrany: „... *Aby vůdcové policejních psů byli vyzbrojeni pistolí zn. „Steyr“ vzor 12, ráže 9mm, dále aby bylo dovoleno vzít psa do služby při eskortách, že však pes musí mít ochranný koš, aby bylo dovoleno, mu koš sundat při práci na stopě, je-li na šňůře...*“. Na základě těchto a dalších různých návrhů zaslalo ministerstvo zeměbrany výnosy na jednotlivá velitelství, u nichž se psi používali, aniž by byly vydány všeobecné předpisy.

Po začátku první světové války nebyl čas vylepšit souhrn těchto problémů v oblasti legislativy. Přesto, že se služební psi používali u četnictva poměrně v omezeném počtu, výsledky jejich práce byly na svou dobu znamenité. Toto tvrzení lze doložit dle statických dat, podle nichž se počet neobjasněných případů podstatě snížil oproti létům, kdy četnická služba služební psy neznala a neměla.

V roce 1915 četníci ve výkonu služby již věděli, že správně vycvičený pes je ve službě opravdovým přínosem. **Právě proto byl zřízen první četnický psinec financovaný ze státních prostředků.** Tento psinec byl zřízen v jihočeském Písku a jeho vedoucím byl stanoven rytmistr **Theodor Rotter**. Psinec každoročně dodával potřebný počet služebních psů pro jednotlivá četnická velitelství a jako jeho správce byl Theodor Rotter pověřen provádět odborné inspekce četnických stanic, ve kterých psi sloužili.

Za zvláštní zmínku stojí skutečnost, že v obsazeném ruském Polsku založilo rakousko-uherské vojsko za součinnosti rytmistra Theodora Rottera instituci četnických služebních psů. Stalo se tak v březnu v roce 1916, kdy vojenský guvernér v Lublině požádal četnické velitelství v Praze, aby pro tamní četnictvo koupil Theodor Rotter dvacet sedm způsobilých psů a dopravil je do Lublině. V Lublině se pro výcvik služebních psů vybudoval psinec. Jako cvičitel byl do Lublině zařazen první instruktor píseckého psince strážmistr Suchý. Druhý transport dvaceti sedmi psů byl do Lublině dopraven začátkem října roku 1916. Všichni psi, kteří byli do Lublině přivezeni

k výcviku, byli plemene německý ovčák a později se uplatnili při obchůzkách v tamních členitých horách.³⁰ Z toho je patrné, že již na počátku 20. století na území dnešní České republiky působil vynikající odborník na služební kynologii, jehož znalosti neváhali využít ani v zahraničí.

Ad. b) Po vzniku samostatného Československa

Po vzniku samotného Československa se na používání služebního psa trochu pozapomnělo. Až v roce 1920 se začaly na ministerstvu vnitra Československa (dále jen ČR) množit žádosti a prosby jednotlivých četníků, aby jim bylo povoleno chovat služebního psa a brát jej s sebou do služby. Těmto žádostem se postupně vyhovělo s podmínkou, že psi musejí složit odbornou zkoušku před komisí. Argumentem četníků bylo využití předností psa nejen ve službě pátrací, ale i pro zajištění bezpečnosti jejich vůdců, jelikož v poválečném období byla zločinnost velmi vysoká. Ministerstvo vnitra povolilo držení a výcvik vlastních čistokrevných psích plemen:

- a) německý ovčák
- b) erdelteriér
- c) dobrman
- d) rotvajler, a později ještě
- e) boxer a
- f) knírač

O zřizování četnických stanic se služebními psy zásadně rozhodovalo příslušné „*Zemské četnické velitelství*“. Nejprve se takové stanice zřizovaly přednostně na místech, kde se počítalo se zvýšeným ohrožením bezpečnosti, tedy tam, kde byla nutná zvýšená ochrana životů, zdraví i majetku. Dne 30.4. 1921 v denním rozkazu „*Zemského četnického velitelství*“ bylo dohledáno, že „...*Pracuje se v ministerstvu vnitra na řešení otázky chovu policejních psů a jejich upotřebení ve službě bezpečnostní*...“.

Proto generální velitel četnictva svým výnosem ze dne 10.5. 1921 uložil zemským četnickým velitelům úkol zjistit, kdo z příslušníků četnictva je majitelem čistokrevného policejního psa. Samotný úkol, který byl uložen četnickým velitelům, měl pravděpodobně uvolnit již tak napjatou situaci ve využívání služebních psů ve službě.

³⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s. 30-40

V roce 1922 přijalo Ministerstvo vnitra „**Zkušební řád pro výcvik policejních psů československého četnictva**“. Každý pes používaný ve službě musel splnit přezkoušení podle tohoto řádu před zkušební komisí. Dá se říct, že s konečnou platností se služební kynologie prosadila do četnického sboru s trvalou platností.

V roce 1923 zřizuje Ministerstvo vnitra kvůli dosavadním nevyhovujícím podmínkám pro výcvik psů četnictva samostatné „**Výcvikové středisko Nové Hrady**“, kde se cvičili služební psi a také zde probíhaly kurzy psovodů. První kurz pro výcvik policejních psů a jejich vůdců byl zahájen v lednu v roce 1923. Toto období můžeme považovat za první mezník v budování oficiální instituce služebních psů v rámci četnictva. V kurzu z roku 1923 cvičilo celkem třináct psovodů s devíti soukromými a pěti státními psy. Výcvik byl zaměřený na všeobecnou poslušnost psa, ochranu psovoda a stopování osob. Vedoucím výcviku byl velitel četnické stanice v Nových Hradech vrchní strážmistr Bedřich Fromm. Veterinární dozor vykonával místní zvěrolékař Bedřich Wage, který přednášel o hygieně, výživě a ošetřování psa.

V roce 1925 vzniká „**Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích**“. Objekt, který se nacházel v malém městě blízkosti Prahy, byl zřízen a financován Ministerstvem vnitra ČR. Nejprve probíhala rekonstrukce objektu, výstavba kotců a prostor, ve kterých byli ubytováni účastníci výcvikových kurzů. První kurz se konal v létě v roce 1925. Zúčastnilo se ho devatenáct psů se svými psovody. Výcvik byl zaměřen na všeobecnou poslušnost psů, pronásledování pachatele, obranu a vypracování stopy. V tomto zařízení se mimo jiné specializovali na chov služebních plemen:

- a) německý ovčák
- b) erdelteriér
- c) knírač
- d) boxer
- e) rotvajler a
- f) karpatští čuvači

Toto zařízení plnilo svou práci znamenitě a tak byl „**Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích**“ rozšířen o ubytovací kapacitu, zejména pak o kapacitu výcvikových prostor. V červnu v roce 1936 byl v ústavu zahájen historicky

první kurz pro výcvik služebních psů Finanční stráže, kterého se zúčastnilo dvacet psovodů se psy.³¹

V roce 1939 byl záměr vybudovat další výcvikové středisko. Tento záměr nebyl uskutečněn vlivem vypuknutí II. světové války. Za průběhu II. světové války se psi u četnictva nadále používali, a to pro střežení Česko-moravských drah.³²

V roce 1944 se k problematice využití služebních psů u četnictva vyjadřuje policejní úředník B. Boháč: „...*Schopnosti psa jsou značně přeceňovány a jsou na něm požadovány úkony, na které nestačí. To se týká zejména práce na stopě, ale i nebojácnosti a poslušnosti. V Pyšelicích bývá při výcviku skoro polovina psů slabých pro obranu. To znamená, že se přímo bojí, anebo se při cvičení obrany do figuranta řádně nezakousnou...*“. V závěru B. Boháč konstatuje, že je třeba zkvalitnit výcvik a dát psům i psovodům tolik času, kolik je k této práci skutečně zapotřebí.³³

Po roce 1945, kdy bylo četnictvo nahrazeno Sborem národní bezpečnosti, řídilo „*Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích*“ Hlavní velitelství Sboru národní bezpečnosti se sídlem v Praze. Z dobových materiálů se zjistilo, že názory na použití služebního psa byly různé, ale vycházely z dříve uvedených: „*Pes plní svoji službu, zejména má-li k tomu dobré podmínky i předpoklady, tj.:*

- a) *dobrá stopa, na dobrém podkladě a za příznivého počasí*
- b) *dobrý, zdravý a řádně vycvičený pes a*
- c) *dobrý vůdce služebního psa, takový, který psa cvičí, stará se o něj a rozumí mu*“.³⁴

V roce 1945 zavedl policejní inspektor Matoušek nový prvek, a tím bylo vyproštění spoutaného psovoda psem. „*Tento umělecký kousek se musí pes učit od útlého věku velice jemným hraním. Výcvik začíná tak, že si psovod zaváže ruce motouzem tak, aby mezi nimi zůstala mezera cca deset centimetrů. Motouzem pak dráždí psa k tomu, aby*

³¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s. 70-79

³² Historie vzniku služební kynologie. *Www.cz-pes.cz* [online]. 2013 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>

³³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.77

³⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.155

do něj začal kousat. Podaří-li se psovi motouz překousnout, výcvik se považuje za úspěšný“.³⁵

Po roce 1950 bylo doplňování služebních psů zajištěno především vlastním chovem. Jen v nejnútnejších případech byli pro potřeby SNB vykupováni psi od civilních chovatelů.

Po reorganizaci Pohraniční stráže SNB v roce 1951 se kladl důraz především na rozvoj služební kynologie. Brzy se psodiv se služebními psy stali důležitou součástí pohraničních rot. Plánovalo se, že každá rota bude mít ke své službě k dispozici pouze šest psů. Tito psi byli přiděleni pouze příslušníkům SNB, kteří byli zařazeni k výkonu pohraniční služby. O výživu psů se starali sami psodiv z příspěvků, které dostávali na každého psa, a to v hodnotě 450,- Kčs měsíčně.³⁶

V roce 1952 byl do sestavy pohraniční stráže zařazen také „*Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích*“, odkud byla výcviková činnost v roce 1953 přesunuta do nově vznikajícího „*Výcvikového střediska psodiv a služebních psů VB v Býchorech u Kolína*“.

První chovatelská stanice SNB byla založená v roce 1953 v Prackovicích nad Labem. „*Hlavní správa Veřejné bezpečnosti*“ chov přímo regulovala, a kromě toho zajišťovala i vysílání psodiv na kurzy do jednotlivých výcvikových středisek v Čechách nebo na Slovensku, a to až do rozpadu československé federace.

Další chovatelská stanice vzniká v roce 1954 v obci Hostouň v okrese Domažlice a v témže roce vzniká v Libějovicích u Vodňan „*Poddůstojnická škola psodiv a služebních psů*“.³⁷

V roce 1955 je Ministerstvem vnitra vydána „*Směrnice o služební kynologii a o používání služebních pátracích psů v boji proti zločinnosti*“. Služební psi jsou využívání především pro:

- a) pátrání po pachateli, který zanechal pachovou stopu

³⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.155

³⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.156-162

³⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s. 181-184

- b) vyhledání pachatele podle pachové stopy věci nebo nástroje
- c) ke ztotožnění dvou předmětů podle schopností pachů
- d) vyhledání předmětů pachatelem odhozeným
- e) k vyhledání vystřelených nábojnic a
- f) k pátracím akcím po pohřešovaných

Dále jsou u SNB mimo pátracích psů využíváni i obranní psi. Ti jsou využíváni především k plnění těchto úkolů:

- a) k hlídkové a strážní službě
- b) k zadržení pachatele
- c) k eskortám zadržených pachatelů
- d) k preventivnímu hlídkování³⁸

Výsledkem rozvoje služební kynologie a služebního chovatelství bylo to, že v roce 1965 bylo u SNB používáno téměř 1500 psů výše zmíněných služebních plemen, a to zejména pro pátrací činnosti a obranu psovoda.

V roce 1966 zpracovali kpt. Oldřich Hodek a npor. Jiří Kadlec z tehdejší Hlavní správy VB příručku s názvem „*Použití služebního psa v SNB*“, která byla původně vytvořena pro odborné střední školy Ministerstva vnitra, ale stala se také jedním z učebních textů pro několik generací psovodů a kynologů SNB.

Po roce 1970 se začali psi u SNB uplatňovat i na pachové práce, kterými byly vyhledávání výbušnin, drog, zbraní, požárů, živých i neživých osob atd. Tyto disciplíny jsou založeny na vysoké citlivosti čichového ústrojí psa, který je schopen vyhledat a detekovat specifické okruhy látek, na něž má vytvořenou čichovou paměť. Právě pro tyto náročné činnosti se museli psovodi zaměřit na prohloubení svých znalostí a kvalitu výběru, výchovy a výcviku služebních psů.³⁹

V roce 1972 vznikla „*Ozbrojená stráž ochrany letišť*“, kde byli psi využíváni především na obranné práce do roku 1990. Po roce 1990 přechází „*Ozbrojená stráž*

³⁸ Historie vzniku služební kynologie. *Www.cz-pes.cz* [online]. 2013 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>

³⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s. 477-480

ochrany letišť“ pod letištní správu. Ostraha letiště začala být vykonávána civilními zaměstnanci a služební psi přestali být využíváni.

V roce 1975 se snažil *dr. Vilém Eis* uplatňovat metodu, která byla objevena v NDR a úspěšně používána od roku 1960. Jednalo se o *metodu pachové identifikace (MPI)*. Její podstata spočívá v tom, že pes ze zajištěné pachové stopy z místa činu podle zanechaného pachu identifikuje pach konkrétního člověka, z něhož byl zajištěn pach srovnávací. Tedy pes identifikuje člověka, aniž by ho fyzicky viděl nebo jej načichával. MPI se začala využívat od roku 1977, ale informace o této metodě byly považovány až do roku 1993 za tajné.

V roce 1977 byla pod Č.j. VB/F-021R-77 vydána „*Směrnice pro využívání metody pachových konzerv ve Sboru národní bezpečnosti*“.⁴⁰

Po rozdělení Československa začíná klesat počet policejních psů i chovatelských stanic. Pro nadbytečnost došlo ke zrušení chovné stanice v Aši, Libějovicích i Prackovicích nad Labem. I přes to, že bylo policejních psů méně, nepřestali se používat pro základní i speciální kynologické účely.

V současné době je u PČR využíváno celkem 714 služebních psů s platnou kategorií použití. U krajských ředitelství policie a útvarů s celostátní působností je v současné době zařazeno do výkonu služby základních kynologických činností 413 hlídkových, pátracích a strážních psů. Do speciálních kynologických činností je zařazeno 278 psů, vycvičených pro konkrétní speciální činnosti, kterými jsou vyhledávání drog a jiných psychotropních látek, vyhledávání výbušnin a jiných nástražních systémů, vyhledávání akceleračních hoření a metoda pachové identifikace.

4 Služební pes-plemena, vlastnosti, výběr a jejich využití

Vybrat vhodného psa, který by splňoval náročné požadavky na službu u policejních sborů, není vůbec jednoduché. V policejní praxi osoby, které výběr služebního psa realizují, vycházejí jednak z vlastních znalostí, zkušeností a z vědecky podložených poznatků o ověřených plemenech psů, vhodných pro služební účely.

⁴⁰ Historie vzniku služební kynologie. *Www.cz-pes.cz* [online]. 2013 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>

4.1 Plemena služebních psů a jejich vlastnosti a využití

V této části práce budou představena plemena služebních psů, která se svými vlastnostmi hodí pro využití v policejní praxi v podmínkách Policie ČR. Sem se v současné době řadí plemeno:

a) NĚMECKÝ OVČÁK

b) BELGICKÝ OVČÁK

c) ROTVAJLER

d) AKITA INU

e) DOBRMAN

Ad. a) NĚMECKÝ OVČÁK

Historie plemene „německý ovčák“

Již před naším letopočtem popisoval římský kronikář Marcus Terentius Varro výhodu bílých ovčáckých psů, kteří byli díky svému zbarvení dobře rozpoznatelní od divokých zvířat a zároveň se dali při soumraku dobře odlišit od vlků.

Prvním vystavovaným psem nového psiho plemene nazývaného „*německým ovčák*“ byl pes bílé barvy, který se jmenoval „*Greif*“. Tento pes byl vyšlechtěn v Německu a byl představen na výstavě psů v Hannoveru roku 1882. Účastnil se i na další výstavě v roce 1887 rovněž v Hannoveru. Byl velmi oblíbený mezi odbornou veřejností díky své stavbě těla. Měl dlouhé nohy, silný trup, hebkou a lesklou srst, avšak jeho nejzajímavější vzhledovou vlastností byly dlouhé, vzpřímené uši, které v té době nebyly vůbec obvyklé. Na výstavě psů v Hamburku, která se konala v roce 1888, se objevila i bílá fena stejného plemene a o rok později byl v Keseleu vystavován další bílý pes plemene německý ovčák.

Všichni tři vystavovaní bílí němečtí ovčáci měli společného majitele, byl jím baron von Knigge, který se zabýval chovem tohoto plemene i jeho křížením s jinými plemeny. Proto nechal spářit psa „*Greifa*“ plemene „*německý ovčák*“ s fenou „*Lottou*“ plemene „*švýcarský bílý ovčák*“ a získal vlkošedou fenku „*Lenu*“ která byla po čase

nakryta psem „*Kastorem*“ plemene „*německý ovčák*“. Z tohoto spojení vznikl slavný pes „*Hektor*“, který se později stal praotcem plemene „*německý ovčák*“.

V roce 1899 si na výstavě pasteveckých psů všiml „*Hektora*“ dr. Arthur Meyer, velký nadšenec pro plemeno „*německých ovčáků*“. Ten na něj upozornil svého přítele Friedriecha von Stephanitze, který byl významným německým kynologem.

O pár měsíců později na výstavě v Karlsruhe prohlédl „*Hektora*“ Friedrich von Stephanitz a koupil ho pro svou chovatelskou stanici, které nesla název von Grafath. Friedrich von Stephanitz přejmenoval „*Hektora*“ na „*Horand von Grafath*“. Tato změna v plemenných knihách byla v té době ještě povolena.

Pes „*Horand von Grafath*“ měl 60 cm v kohoutku, podle dnešního standartu byl spíše menšího vzrůstu. Byl velmi rychlý, čilý, silný ostražitý a Friedrichovi von Stephanitzovi se zdál jako dokonalé ztělesnění ideálu hlídacího i pracovního psa. U „*Horanda von Grafath*“ se prokázaly další vzácné vlastnosti tohoto plemene jakými jsou chápavost, vysoká inteligence a relativně snadný výcvik. Těchto vlastností si Friedrich von Stephanovitz velice vážil a nazýval ho „*sluncem v chovu německého ovčáka*“.

Vzhledem k vlastnostem tohoto nového plemene počet nadšených chovatelů rostl. Proto se Friedrich von Stephanitz se svým přítelem dr. Arthurem Meyerem v roce 1899 rozhodli založit organizaci v českém překladu známou jako „*Klub chovatelů německých ovčáků*“.

Pes „*Horand von Grafath*“ se také osvědčil jako dobrý krycí pes, který své vynikající vlastnosti úspěšně předával svým potomkům. Vstup psa „*Horanda von Grafath*“ do chovu měl zásadní význam pro plemeno „*Německý ovčák*“. V roce 1900 byl zapsán jako první do německé plemenné knihy psů, a tímto zápisem vzniklo plemeno „*Německý ovčák*“.⁴¹

⁴¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0., s 40-43

Charakteristika plemene „německý ovčák“

Německý ovčák patří dnes mezi nejoblíbenější plemena na světě. V České republice mu je lidově přezdíváno „vlčák“, přestože nemá s vlkem nic společného. Je oblíben hlavně pro svou povahu a všestrannou přizpůsobivost. Lze ho zařadit mezi středně velká plemena se silným, ale zároveň obratným tělem.

Psi a feny se vzhledově liší, což lze poznat podle jejich hlavy, respektive tvaru lebky. Mají inteligentní i vznešený výraz, na který mají opravdu nárok. Jejich oči jsou středně velké, mají tvar mandle a tmavo-hnědou barvu. Charakteristické uši jsou postavené a špičaté. Jejich čenich je dlouhý a čumák má tmavou barvu. Čelisti jsou silné a mají nůžkový zkus.

Ocas je dle standardu plemene chlupatý a nízko nesený. Kožich je středně dlouhý, rovný a má dvě vrstvy. Mohou mít různá zbarvení, ovšem nejčastější je černá, černo-hnědá nebo vlkošedá barva.

Hlavní předností tohoto plemene je především jeho inteligence, psychická odolnost a vysoké nasazení pro každý úkol, který mu uloží jeho psovod. Pro svého pána by položil i život, proto ho lze označit jako nejoblíbenější a také nejvyužívanější plemeno mezi služebními psovody i amatérskými chovateli v České republice.⁴²

Popularitu plemene dokazuje i nejprestižnější soutěž, kterou je Mistrovství světa ve výkonu německých ovčáků, za účasti chovatelů a psovodů z celého světa. Soutěž probíhá ve třech částech: stopa, poslušnost a obrana.⁴³

Ve službě je toto plemeno nejčastěji používáno k pachovým pracím, jelikož díky své stavbě těla dokáže sklonit čenich k zemi a díky svému vyvinutému čichovému ústrojí se dokáže držet stopy a vystopovat požadovanou látku, předmět či osobu.⁴⁴

Jeho služba u Policie ČR končí zpravidla devátým rokem života, ale pokud je pes ve dobrém zdravotním stavu, může sloužit i déle. Po konci jeho služby si jej zpravidla nechává jeho psovod, ale pokud si ho nemůže nechat, Policie ČR prodá psa za částku

⁴² POSPÍŠIL, Dominik. Německý ovčák. *Www.psiusmev.cz* [online]. Pardubice [cit. 2020-01-07]. Dostupné z: <https://psiusmev.cz/plemena/nemecky-ovcak>

⁴³ FOGLE, Bruce. *Německý ovčák: Příručky pro chovatele psů*. Bratislava: Art area, 1996, 79 s. ISBN 80-967573-2-6., s 1-19

⁴⁴ Služební plemena psů [online]. *Pejskar.cz*, 2008-2018 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.pejskar.cz/sluzebni-plemena/>

menší než 6000,- Kč novému majiteli. Často si takového psa odkupují porybní nebo rybáři na hlídání sádek.

Ad. b) BELGICKÝ OVČÁK

Historie plemene „belgický ovčák“

Ovčáčtí psi podobní těm belgickým se v Evropě vyskytovali již v 17 století. Byli to středně velcí psi, kteří se dokázali přizpůsobit i těm nejdrušnějším podmínkám. Byli velmi pracovití a jejich hlavním úkolem bylo dohlížet a usměřňovat přesouvání dobytčích stád a chránit pastýřská obydlí.

Jejich zbarvení a srst byly proměnlivé. Měli krátkou srst v obličejí a výrazně špičatý čenich.

Podobní psi se vyskytovali i na území Belgie, ale nikdo je neoznačoval za belgické ovčáky. Důležitý obrat se pro toto plemeno stal v roce 1891, kdy byl v Bruselu vytvořen spolek pro čistokrevný chov belgických ovčáků. V českém překladu jeho název znamená: „*Klub belgických ovčáků*“. První akcí tohoto spolku bylo shromáždění sto sedmnácti psů a fen belgických ovčáků, při kterém uznávaný belgický profesor Reul vytyčil znaky plemene, kterými byly:

- a) TŘI VARIANTY SRSTI: dlouhosrstá, krátkosrstá, hrubosrstá
- b) BARVA SRSTI: černá, tmavošedá, hnědě žíhaná nebo kalně šedá
- c) VZPŘÍMENÉ UŠI

Určeným znakům odpovídalo pouze 60 psů a fen, kteří byli zařazeni do chovu. Rok 1861 lze považovat za vznik plemene „belgický ovčák“.⁴⁵

Současné druhy (popř. poddruhy) belgického ovčáka jsou:

- **GROENENDAEL.** Je jednou z dlouhosrstých variet. Krátká srst se objevuje pouze na hlavě, vnější straně uší a spodní části končetin. Na končetinách od lokte až po zápěstí se tvoří dlouhé praporece. Zbytek těla je pokryt dlouhou, hladkou srstí. Zbarvení je u této variety povoleno pouze černé. Jiné zbarvení není akceptováno.

⁴⁵ PISARČIKOVÁ, Hana. Historie belgického ovčáka. *Klub chovatelů belgických ovčáků v českých zemích* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: http://www.kchbo.com/?Plemena:Historie_belgick%E9ho_ov%E8%E1a

- **LAEKENOIS.** Je zařazen mezi hrubosrsté belgické ovčáky. Jeho srst je typická svou tvrdostí a suchostí a působí rozčuchaně. Po celém těle je srst dlouhá okolo 7 centimetrů, pouze na hřbetě, nose a čele je kratší. Na ocase nemusí vytvářet praporec. Zbarvení je jednotné žluté. Uhlování je typické, ale v menší míře než u variet „*Malinois*“ a „*Tervueren*“. Uhlování lze nalézt zejména na hlavě, čenichu a ocasu.
- **MALINOIS.** Patří mezi krátkosrstou varietu belgického ovčáka. Na hlavě, vnější straně uší a spodní části končetin je srst velmi krátká a stejně tak na zbytku těla. Na ocase je srst hustá, ale nevytváří praporec. Kolem krku je límec, který začíná od uší a dosahuje až ke krku. Delší srst lze najít na zadní straně stehen. MALINOIS má povolené pouze žluté zbarvení s uhlováním, což znamená, že konce chlupů jsou černé a rozptylují tak základní žlutou barvu. Uhlování vytváří masku, která musí být vyjádřena minimálně na šesti místech těla.
- **TERVUEREN.** Je druhou dlouhosrstou varietou tohoto plemene. Krátkou srst nalezneme pouze na hlavě, vnější straně uší a spodní části končetin. Na končetinách tvoří dlouhé praporce, zbytek těla je pokryt dlouhou hladkou srstí. Zbarvení je povolené pouze žluté nebo šedé s uhlováním.⁴⁶

Z výše uvedených poddruhů „belgického ovčáka“ byla pro policejní službu vybrána krátkosrstá varieta „**MALINOIS**“. Tato varieta je často obecně nazývána „**MALINÁČ**“.

Charakteristika „*Malinois*“

Tento druh belgického ovčáka má ideální vlastnosti psa pro výkon služby v bezpečnostních sborech České republiky. Je velmi ohebný, mrštný, a přesto má dostatek svalové hmoty. Dalšími jeho přednostmi jsou především pracovitost a chytrost. Tato varieta „*belgického ovčáka*“ vyžaduje neustálý pohyb a správné vedení od svého

⁴⁶ KOŇAŘÍKOVÁ, Alena. Belgický ovčák. *Www.webfordog.cz* [online]. Hovězí [cit. 2020-01-07]. Dostupné z: <https://www.webfordog.cz/atlas-psu/belgicky-ovcak/>

psovoda, aby naplno vynikl jeho temperament. Dožívá se patnácti let, výška v kohoutku je maximálně 62 centimetrů a váha nepřesahuje 30 kilogramů.

Při dobrém výcviku, který spočívá v mírnějším zacházení kvůli jeho citlivější povaze, se dokáže rychle učit nové povely a rozvíjet svoji fyzickou kondici. Vynikají v obranných disciplínách, má však lehčí kostru, ale je dostatečně silný, tedy využitelný při policejním zásahu. „**MALINOIS**“ i při menší stavbě těla dokáže být tvrdší než jiná plemena psů. Vyznačuje se i skvělými stopovacími vlastnostmi a dokáže se plně soustředit na určený úkol. Jestliže psův nebude toto plemeno zaměstnávat novými úkoly, začne se nudit, což v praxi nesvědčí v nic dobrého. Znamená to degradaci jeho schopností a dovedností při výkonu služby.⁴⁷

Doba určená pro výkon služby u „**MALINOISE**“ končí osmým rokem, ale pokud je v dobrém zdravotním stavu, může sloužit i déle. Po konci jeho služby si jej zpravidla nechává jeho psův, ale pokud si ho nemůže nechat, Policie ČR prodá psa za symbolickou částku novému majiteli.

Ad. c) ROTVAJLER

Historie plemene „rotvajler“

Dle FCI je uvedeno, že plemeno „**ROTVAJLER**“ bylo vyšlechtěno v roce 1820 v Německu. V minulosti bylo toto psí plemeno využíváno jako plemeno pracovní, později při dobrém poznání jeho vlastností i jako pes služební. Z „**ROTVAJLERA**“ se postupem času stalo jedno z nejvýznamnějších plemen nejen německé kynologie.⁴⁸

Byla to čirá náhoda, která přispěla k objevení nového služebního plemene. Jeden hamburský policejní strážmistr vlastnil „**ROTVAJLERA**“. Neměl ho však pro služební účely, ale jen jako svého přítele. Při jedné večerní procházce ulicemi Hamburku roku 1906 dorazili až k jedné námořnické krčmě. Zrovna vyběhl ven její majitel a volal o pomoc. U výčepu se předtím strhla prudká rvačka opilých námořníků. Když vešel strážmistr do krčmy, opilci se na psa vrhli, ale nestačili se divit, když pes neutekl a začal je nemilosrdně napadat. Někteří se ocitli na zemi a zbylí se dali na útěk. Příhoda nezůstala utajena, případ zajímal nejen velitele okrsku, ale i řadové policisty. Velitel se rozhodl, že

⁴⁷ POSPÍŠIL, Dominik. *Belgický ovčák - malinois* [online]. Praha [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://psiusmev.cz/plemena/belgicky-ovcak-malinois>

⁴⁸ SEDLÁŘ, Miloš. *Historie rottweilera*. [online]. Žárovický háj, 2008 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <http://ambrys.borec.cz/baron/rottpw.php>

si dalšího „**ROTVAJLERA**“ pořídí sám.⁴⁹ Proto můžeme konstatovat, že od roku 1906 se plemeno „**ROTVAJLER**“ zařadilo po boku německého ovčáka do služby policejních složek tehdejšího Německa.

Charakteristika plemene „rotvajler“

Jako u většiny plemen záleží i u tohoto plemene na výcviku a postoji majitele, resp. psovoda. V zodpovědných a zkušených rukou, které mu poskytnou správný výcvik, se „**ROTVAJLER**“ vyvine v charakterově vyrovnaného psa a společníka. Jeho tělo je robustní, ale i přes to miluje pohybové aktivity. Má výborné předpoklady k policejní práci a plní všechny úkoly stanovené psovodem. Tyto vlastnosti z něj dělají ideálního služebního psa i společníka. Průměrně se dožívá 11-12 let a váží okolo 50 kg. Výška v kohoutku je maximálně 70 cm.

„**ROTVAJLER**“ je skvělý obranář vhodný pro střežení objektů. V posledních letech se u Policie ČR používá ve stále menších počtech. Jeho služba končí zpravidla devátým rokem života, ale pokud je v dobrém zdravotním stavu, může sloužit i déle. Po konci jeho služby si jej zpravidla nechává jeho psovod, ale pokud si ho nemůže nechat, Policie ČR prodá psa za částku maximálně 6000,- Kč novému majiteli.

Ad. d) AKITA INU

Historie plemene „AKITA INU“

Toto plemeno pochází z japonského ostrova Honšú a patří mezi ta nejstarší plemena domestikovaných psů vůbec. Tito psi putovali s kočovníky po celém Japonsku. Jejich hlavním posláním byl lov velké zvěře, např. jelenů, medvědů či kanců, a ochrana rodiny i obydlí jejich pánů.

Původně byli menšího vzrůstu než dnes, jelikož vyrůstali v drsných klimatických podmínkách s nedostatkem potravy. Na začátku 20. století se v Japonsku začaly rozšiřovat psí zápasy a toto plemeno psů do nich bylo nasazováno. Vzhledem k tomu, že tato krvavá podívaná vyžadovala mohutnější a agresivnější psy, toto plemeno přestalo být

⁴⁹ ŠTĚPÁNSKÝ, Karel. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha 1: Státní zemědělské nakladatelství, 1974, 295 s. ISBN 07-041-74., s 78-80

v Japonsku pro psí zápasy využíváno. Plemeno „**AKITA INU**“ tak upadalo a začalo být oblíbené až po zákazu psích zápasů v roce 1910.

V roce 1927 byl japonském městě Ódate založen klub chovatelů plemene „**AKITA INU**“. Další ránu udeřila plemenu druhá světová válka, která zapříčinila, že byla ohrožena čistota tohoto plemene, protože se plemeno začalo opět křížit s jinými plemeny. Američtí vojáci si po druhé světové válce odvezli několik psů domů a založili svůj vlastní chov. Názory Američanů a Japonců se rozcházely, a nakonec bylo plemeno rozděleno na „**AKITU INU**“ a na „**AMERICKOU AKITU**“, jejíž potomci se dnes chovají po celém světě.⁵⁰

Charakteristika plemene „AKITA INU“

„**AKITA INU**“ je velmi příjemný a milý společník. Mezi její nejlepší vlastnosti patří především oddanost a věrnost. Je vhodná pro výcvik, ale vyžaduje individuální přístup a zkušeného psovoda. Toto plemeno se rozhodně nehodí se pro každého. Zkušený psovodi a jejich majitelé vědí, že prodleva mezi příkazem a jeho vykonáním je mnohem delší než u jiných služebních plemen. Samci jsou dominantní a můžou být i agresivní. Tomuto negativnímu chování lze předejít socializací psa již ve štěněčím věku. Čím více se bude seznamovat s okolním prostředím, tím klidněji se pes bude v dospělosti chovat. Feny jsou oproti psům mírnější.

Průměrně se dožívá dvanácti let. Váha psa se pohybuje mezi 45-60 kilogramy. Fena je lehčí a váží nanejvýš 45 kilogramů. Psi jsou vysocí až 70 cm v kohoutku a feny měří o několik centimetrů méně.⁵¹

„**AKITA INU**“ se používá především k pachovým pracím, v canisterapii nebo záchranné kynologii.

⁵⁰ SMOLÍKOVÁ, Věra. *Plemeno AKITA INU* [online]. Sedlnice, 2017 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://akity-inu.cz/akitainu/plemeno-akitainu.htm>

⁵¹ POSPÍŠIL, Dominik. *Akita-Inu* [online]. Pardubice, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://psiusmev.cz/plemena/akita-inu>

Ad. e) DOBRMAN

Historie plemene „*dobrman*“

V porovnání s ostatními plemeny je dobrman celkem mladé plemeno. Toto plemeno vyšlechtil Karl Friedrich Louis Dobermann z německého města Apolda. Živil se jako exekutor a výběrčí daní, a právě proto potřeboval psa, který bude nahánět lidem strach již od pohledu. „*Dobrman*“ je plemeno, které bylo vyšlechtěno z rotvajlera, hladkosrstého pinče, durynského ovčáka a německé dogy. Koncem 19. století existovaly zmínky, že plemeno bylo kříženo také s greyhoundem, německým krátkosrstým ohařem a manchesterským teriérem. První pes byl v plemenné knize zapsán roku 1893. Po smrti Karla Louise Dobermanna v roce 1899 založil Otto Goller první klub chovatelů dobrmanů.

Charakteristika plemene „*dobrman*“

„*Dobrman*“ je velmi ostražitý, nebojácny a k výcviku předurčené plemeno. Mezi jeho nejlepší vlastnosti musíme zařadit především oddanost ke svému majiteli, na kterého je doslova fixován. K cizím lidem je nedůvěřivý a udržuje si odstup. Může být vycvičen k závodění na soutěžích v poslušnosti, všestrannosti, a je hojně využíván k cvičení agility. Jeho touha pracovat pro svého pána a skutečnost, že je dobře cvičitelný, mu dává možnost sloužit v bezpečnostních sborech České republiky. „*Dobrman*“ se ve službě bezpečnostních složek využívá po celém světě. Je zdatný při sledování stopy a zadržování zločinců páchajících kriminalitu. Námořnictvo Spojených států a další odvětví armády využívaly dobrmany již během druhé světové války.

Jeho krk je štíhlý, ale dobře osvalený. Hlava je dlouhá, do tvaru klínu s dlouhým temenem, a očima mandlovitého tvaru, které jsou zbarveny stejně jako srst. Srst je lesklá a hladká, těsně přiléhající k tělu. Tlapky jsou malé, přesto ale umožňují rychlý pohyb.

Průměrně se dožívá dvanácti let. Fena váží okolo 35 kg a pes okolo 40 kg. Feny mají výšku okolo 65 cm a psi okolo 70 cm.⁵²

⁵² CLOIDTOVÁ, Lou-Ann. *Dobrman*. Praha: Fortuna Print, 2001, 157 s. ISBN 80-86144-95-X. s.9-15

Dobrman u Policie ČR slouží maximálně do věku devíti let, po skončení služby si jej zpravidla nechává jeho psovod. V dnešní době jeho počty u Policie ČR upadají. Plemeno dobrmana je využíváno především k pachovým pracím.

4.2 Výběr služebních psů

Pro potřeby ozbrojených sborů je výběr prováděn odbornou komisí. Psi jsou nejprve umístěni na jeden měsíc do karantény, protože je u nich možné vypořizovat vady, které nemusely být v den zdravotní a povahové zkoušky odhaleny. Při pozorování psa v karanténě je např. sledováno, zda se dokáže poslušně chovat v kotci a nekouše do něj. Jednou za týden je psovi změřena tělesná teplota veterinářem, který napíše zprávu o vypořizování vad. Po úspěšném skončení karanténní doby jsou psi přiděleni psovodům. Pro správné použití služebních psů v určitém druhu služby je třeba nejprve určit převládající reakci psa na podněty, stupeň dráždivosti, v jakém stavu jsou jejich smyslové orgány a exteriér. Obzvláště důležitá je převládající reakce psa, která se rozlišuje na:

- a) **převládající reakce orientační.** Pes, u kterého převládá orientační reakce, je velmi energický, živě a úporně očichává zem, staví uši, ohlíží se a reaguje na vše okolo, co se pohybuje. Takový pes je u Policie ČR nejčastěji využíván pro pachové práce.
- b) **převládající reakce obranná.** Pes, u kterého převládá obranná reakce, se po uvázání napíná, na pomocníka je ihned připraven zaútočit a štěkat. Takový pes je u Policie ČR využíván na obranu psovoda a hlídkovou službu.
- c) **převládající reakce pokrmová.** Pes, u kterého převládá pokrmová reakce, je velmi mazlivé povahy, po příchodu pomocníka je klidný a přijímá pamlsky. Takový pes se u Policie ČR nejčastěji využívá pro vyhledávání předmětů důležitých pro trestní řízení, spolehlivě vyhledává drogy a další omamné látky, výbušniny nebo urychlovače hoření.
- d) **převládající reakce pasivně obranná.** Pes, u kterého převládá pasivně obranná reakce, projevuje vůči psovodu jistou bázlivost, často stahuje ocas k zemi a při příchodu pomocníka uhýbá zpět a silně se chvěje. Každý psovod chce mít klidného a vyrovnaného psa, tento pes s převládající reakcí pasivně obranou se pro policejní kynologii nehodí a je to důvod k vyřazení psa.

Výběr psů pro použití ve službě probíhá ve dvou fázích. V první fázi se pes předběžně zkoumá se zřetelem k výcviku a ve fázi druhé se posuzuje práce psa při

výcviku a zároveň se dle schopností určuje, pro který druh služby bude pes vhodný.⁵³

5 Výchova a výcvik psa jako specialisty

Pes po svých předcích, šelmách, zdědil řadu přirozených vlastností, které mu mají umožnit život ve složitých vnějších podmínkách. Správnou výchovou a výcvikem psovod působí na jednotlivé vrozené vlastnosti a rozvíjí je ve schopnosti psa. Psovod na psa působí svými vlastnostmi, zkušenostmi i chováním, a představuje pro psa hlavní podnět při výchově a výcviku.

5.1 Výchova a výcvik štěněte

Chce-li mít psovod dobrého a zdravého psa, který bude schopný ve službě, musí s jeho přípravou začít již od mládí. Štěně přebírá od chovatele ve stáří 7 až 8 týdnů, když je samostatné. Psovod se musí při přebírání štěněte seznámit s prostředím, ve kterém se narodilo a rostlo. Jestliže má možnost si štěně vybrat sám, vybere si takové štěně, které je zdravé, temperamentní, samo přijímá potravu, nebojí se lidí ani nových podnětů.

Zkušený psovod již u štěněte dokáže rozeznat klady i zápory, které se zcela projeví až u dospělého psa. Důležité je, aby štěně odpovídalo vývinem svému věku a nevyskytovaly se u něj nedostatky, které by se časem změnily v hrubé exteriérové vady, kterými jsou např. plandavé ucho, vysoká záď nebo deformace kloubu. Výchovu štěněte lze označit jako přípravu psa na pozdější službu. Nový psovod by měl umět dobře pracovat s temperamentem vybraného štěněte a neměl by jej potlačovat. Naopak měl by ho vhodně směřovat a využívat.⁵⁴

a) Prvotní péče

Po přivezení štěněte do nového domova vymezí psovod prostor či místnost, kde bude mít štěně pelíšek. Základ pelíšku by měla tvořit dečka, na kterou bylo štěně zvyklé již z předchozího domova. Díky cítěným pachům z dečky se štěně nebude cítit osamoceno a odtrženo ze svého předchozího domova.

⁵³ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Těšínská tiskárna, 1995, 160 s. ISBN 80-206-0503-7. s. 30-33

⁵⁴ HARTL, Karel, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1970, 231 s. ISBN 28-053-70. s.70-73

V prvních dnech musí psovod dbát na stejnou intenzitu, druh i množství podávaného krmení, které se svým složením musí co nejvíce podobat krmení, na které bylo štěně dosud navyklé.

Dalším důležitým faktorem je postupné seznamování s ostatními domácími mazlíčky, pokud jsou přítomni. Zvláštní pozornost se musí věnovat kontaktu s dospělými psy. Při prvním kontaktu, po nezbytném prvotním očichání dospělého psa, musí psovod sledovat chování štěněte a doplnit jej vlídnými slovy či usměrnit jejich první fyzické kontakty pomocí ruky.

Někteří starší psi mohou při prvním setkání reagovat agresivně na přítomnost štěněte, či svou těžkou vahou štěněti ublížit, např. při venkovním hraní.

Nebezpečí může štěně potkat na každém kroku, ať už od koček, které hrozí svými ostrými drápkami a mohou tak způsobit poranění očí, nebo od volně ležících předmětů, které si štěně vybírá ze zvědavosti pro hraní. Životu nebezpečné jsou všechny položené elektrické šňůry pod proudem a předměty, které jsou po rozkousání nestravitelné, např. věci z tvrdých plastů.⁵⁵

b) Hygienické návyky

Jsou zařazeny do prvních výchovných úkonů, jestliže má psovod psa v bytě. Častým venčením a pochvalou při vyvenčení venku vytvoří u psa spojitost, že při vyprázdnění venku bude pochválen, a naopak, udělá-li totéž doma, bude hubován. Pokud je nutné štěně hubovat, bude tak činit bezprostředně po vykonání nežádoucí potřeby, a to tím způsobem, že jeho čenich nasměruje směrem k loužičce nebo výkalu a 2x opakuje povel „*fuj*“.

Další možností, jak štěněti vyčinit, je ten samý přístup, jaký využívá i jeho matka, což je lehké zachycení kůže u zátylku a následné zatřepání s ní. Správný návyk se výrazně urychlí pozorováním. Pokud si psovod všimne, že se štěně začíná nápadně točit a kňučet, musí okamžitě zareagovat a jít ho vyvenčit.

Po každé aktivitě jako je pití, krmení, nebo po probuzení psovod pozoruje, zda štěně nepostává u dveří, kterými se chodí venčit, nebo neočichává podlahu. V takovém

⁵⁵ RŮŽIČKA, Josef, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Človeče, neboj se, máš-li psa!*. České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.66-67

případě má jen krátkou chvíli zareagovat a štěně vypustit ven, protože se potřebuje jít vyvenčit.⁵⁶

c) Návyk na jméno

Pro další seznamování je nutné, aby si pes zvykl na své jméno. Při pojmenování služebního psa je nutné, aby bylo jméno krátké a především znělé, a psovod by jím měl psa oslovovat stále ve stejné podobě.

V prvních chvílích bude psa oslovovat velmi často a výhradně v příjemných situacích. Také pokaždé, když přichází ke kotci, volá štěně jeho jménem ke krmení nebo na procházku. Štěně by mělo z intonace hlasu poznat, že se na něj těší a jde k němu s dobrou náladou. Šťastná intonace hlasu by měla být i v případě, že pes rozkousal teplou dečku, kterou mu tam vložil, aby neprochladi.

V počátečních dnech seznamování by nic nemělo narušit kamarádský vztah mezi štěnětem a psovodem. Štěně rychle rozpozná, že to krátké slovíčko, jeho jméno, které neustále slyší, je spojeno s něčím příjemným a začíná na něj brzy reagovat-zacíná si zvykat na jméno.⁵⁷

d) Návyk na obojek, vodítko a náhubek

V další fázi výchovy je nutné, aby si pes dokázal zvyknout na určitá omezení, kterými jsou především obojek a vodítko. Psovod v této přípravě využije různých hravých cvičení, při kterých nepozorovaně navlékne štěněti obojek na krk. Štěně s vyrovnanou povahou si většinou obojku moc nevšímá. Nanejvýš se posadí na zadek a začne se drbat na krku, jelikož ucítí tlak, na který není zvyklé. Psovod má za úkol psa odreagovat a zabavit tak, aby na novinku, kterou má na krku, zapomněl. Pokud by se psovodu nedařilo psa odreagovat a ten by neustále vyváděl, doporučuje se obojek sundat a celou akci po chvíli opakovat. Při zvykání na obojek většinou nebývají moc velké problémy.

Daleko horší je mladého psa připnout na vodítko. S vodítkem pes cítí odpor a určité omezení v pohybu. Psovod se snaží psa uklidnit, a to především mluvením a hrou.

⁵⁶ RŮŽIČKA, Josef, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Človeče, neboj se, máš-li psa!*. České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.68

⁵⁷ DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>

Při prvních pokusech po připnutí vodítka nechá psovod vodítko jen volně viset na obojku, aby jej za sebou tahal. Posléze teprve vezme vodítko do ruky a pokouší se o to, aby jej štěně následovalo. Jestliže se mu to nepodaří hned napoprvé, nesmí ztratit víru a nervy. Bude-li se pes vzpouzet, psovod vždy trochu povolí vodítko, ale následně pokračuje ve svém snažení. Psovod by při svém snažení neměl vyvíjet příliš velkou sílu a chtít od psa všechno hned. Také musí vzít na vědomí, že výchova psa je běh na dlouhou trať. Dá-li psovod do počáteční fáze výchovy více času a práce, bude později odměněn dobrými výsledky.⁵⁸

e) Návyk na okolí, procházky

Naučí-li psovod chodit psa na vodítku, může se s ním brzy vydat na delší procházky, které jsou pro psa velmi důležité. Než vyjde z domu, je dobré, aby pes viděl, že si psovod do kapsy strčil nějaké pamlsky. Ideální variantou jsou piškoty, od kterých se neumaže a štěně jimi nepřesytí ani při větším množství.

Při procházce psovod využije piškoty pokaždé, když pes vykoná zadaný povel správně a bez časové prodlevy.

Při procházce se pes setkává s novými podněty a psovod při tom musí vypozerovat jeho reakci. Reakce psa mohou být různé. Někdy se pes nenápadně přibližuje, jindy si lehne a vyčkává, někdy naopak volí ústup. Při váhání musí psovod psa povzbudit a přesvědčit ho o neškodnosti nových podnětů. Jestliže pes po chvíli reaguje lépe, musí jej pochválit, nebo odměnit pamlskem. Postupně musí psovod naučit psa vyrovnanému chování při procházkách na místech s větší koncentrací osob nebo poblíž silniční komunikace. V případě, že se pes při procházce vzdálí, musí na něj zavolat. Nejprve jménem a pak povel *„ke mně“*. Při vyslovení jeho jména by měl pes okamžitě zareagovat, jelikož je na jméno zvyklý z krmení. Jestliže pes při povelu *„ke mně“* přiběhne, musí jej pochválit a odměnit piškotem, potom následuje povel *„volno“*. Pokud pes přiběhnout nechce, otočí se psovod směrem od něj, dá se do klusu a opět se jej snaží přivolat povel *„ke mně“*. Ve většině případů si pes všimne pohybu psovoda a přiběhne. Jakmile přiběhne, následuje pochvala a podání pamlsku.

⁵⁸ DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>

Při vycházce je důležité přivolávat psa povelem „*ke mně*“ co možná nejčastěji. Psovod tímto častým opakováním upevňuje tento povel, a při situaci, kdy uvidí, že jsou v dále na louce srny, nebo volně pobíhající pes, nebude mít problém psa přivolat. V situaci, ve které nemá šanci psa přivolat, povel „*ke mně*“ zbytečně neopakuje. Pes nejspíše spatřil nějaký rušivý podnět a psovodův povel „*ke mně*“ nechává psa chladným. Psovod by si měl již od začátku uvědomit, že na jeden povel musí vyžadovat jeden výkon.⁵⁹

Při výchově psa, který bude zařazen do služby Policie ČR, nesmí psovod připustit, aby si cizí osoby mohly psa volně hladit nebo si s ním hrát. Při dalších vycházkách se psem musí psovod volit stále náročnější podmínky a prostory, kterými jsou např. husté porosty, křoviny nebo stísněné prostory. Psovod touto volbou rozvíjí u psa fyzickou kondici i odvalu.⁶⁰

f) Štěkání

Na procházkách psovod pozoruje reakce svého psa na okolní podněty. Sebevědomý pes by neměl být bázlivý a na neznámý předmět by měl uplatňovat aktivní obranu. Ta se projevuje především tak, že spatří-li pes jemu neznámý a podezřelý předmět, začne na něj vrčet a poštekávat. Úloha psovoda je v tomto případě jasná, za každou cenu musí psa pochválit a povzbudit s povelom „*dej pozor, štěkej*“. Poté přivede psovod psa k neznámému předmětu, aby si jej mohl očichat a poznat, že z něj nehrozí žádné nebezpečí. Tento reflex pojmenoval ruský vědec Ivan Petrovič Pavlov jako „*co je to*“. Tento vypěstovaný reflex slouží v počátcích nácviku štěkání na povel a slouží také rozvíjení zloby. Proto je dobré si při procházkách vyhlédnout předmět, na který pes reaguje agresivně a na který si pravidelně zaštěká. Takových „*strašáků*“ bývá venku celá řada. Může to být třeba zlomený strom, starý pařez, nebo sádrový trpaslík na zahradě.

Štěkání je zařazeno mezi nejdůležitější cviky, které musí psovod při výcviku šteněte provádět a věnovat mu maximální čas. Každý psovod, který se tomuto cviku se psem nevěnoval již od raného věku psa, má velký problém učít dospělého psa štěkat na povel. Metod, jak naučit psa štěkat na povel, je celá řada, ale pokud nemá psovod

⁵⁹ DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>

⁶⁰ Josef RŮŽIČKA, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Človeče, neboj se, máš-li psa!*. České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.70-71

vytříbený cit pro situaci a neumí psa správně povzbudit, budou mít negativní účinek-to znamená, že se pes nenaučí štěkat na povel.

Povelem je v tomto případě „štěkej“ a zakmitání pravého ukazováku ve výšce očí psovoda směrem ke psu. Nejlepší možností je využít chvíle, kdy pes štěká sám od sebe a v tom momentě ho povzbuzovat povel „štěkej“.

Při správném postupu ve výchově je pes na svého psovoda odmalička upnutý a ten ho naučí štěkat způsobem, že přiváže vodítko ke stromu a pomalu odejde. Jakmile pes jen zakňučí, vrací se k němu a pochválí ho s povel „štěkej, hodný“ a dá mu volno. Nejprve odchází několik kroků daleko a pokaždé při žádoucí reakci psa pochválí a může ho odměnit pamlskem. Psovod zkracuje vzdálenosti až do fáze, kdy bude pes štěkat přímo u jeho nohy. Tato metoda nácviku je velmi účinná, ale obsahuje i jisté nevýhody, kterými jsou to, že pes bude štěkat pokaždé, co jej psovod uváže a musí odejít. Tento nežádoucí štěkot ustoupí časem, kdy pes získá zkušenosti.

Jestliže psovod zjistí, že jeho pes dráždivě reaguje na osoby nebo ostatní psy, může vyvolat štěkání za pomoci osoby, se kterou spolupracuje. Tato metoda spočívá také v tom, že se se psem psovod uzavře do kotce a poprosí kolegu, aby se svým psem chodil okolo jeho kotce. Pes začne na svého kamaráda žárlivě štěkat, ale psovod mu to povel „nesmíš“ zakáže. Po chvíli se pes uklidní a psovod dá povel „štěkej“ a velmi ho povzbuzuje. Smyslem tohoto nácviku je, aby pes pochopil, že může štěkat pouze na povel „štěkej“.

Pokud pes štěkáním nereaguje na žádnou výše uvedenou metodu, přesto nemusí psovod ztrácet naději. Často mu situaci objasní náhoda, při které pes pravidelně štěká na domovní zvonek či paní s letáky. V takovém případě psovod zareaguje pochvalou a následným povzbuzením povel „štěkej“. Pokud pes na jeho povel reaguje štěkáním, opět ho pochválí a může podat i pamlsk.⁶¹

g) Aportování

Aportování je zařazeno do činností, bez kterých se neobejde žádné služební plemeno. Jestliže psovod projeví u štěněte zájem o aport, má v pozdějším výcviku

⁶¹ DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>

postaráno o stopování, vyštěkání pachatele apod. S aportováním je dobré začít od stáří pěti měsíců štěněte. Neustálé tahání a nošení aportu posiluje dásně a zuby štěněte, které se v této době mění. Aportování rozvíjí vhodné zkušenosti, které získalo štěně ještě u původního chovatele, odkud mohlo znát hry s míčkem, zakousnutí do hadru, přivolání ke krmení apod. Jestliže psovod zjistí, že jeho štěně pochází z takové chovné stanice, má ohledně nácviku aportu téměř vyhráno.

Při nácviku aportování bude psovod potřebovat starou silnou ponožku, kterou vycpe hadrem a zaváže na uzel. Aport uchopí a bude s ním pohybovat okolo štěněte s cílem zaujmout. Využívá kořistnického pudu, se kterým se každé štěně narodí. Nejlepší místo pro tento cvik je kotec nebo byt, který štěně dobře zná. Ideální je, pokud výcvik neruší žádné nežádoucí elementy.

Pokud se štěně do aportu při přetahování zakousne, následuje pochvala a povzbuzení od psovoda s povelem „drž, hodný“. Jakmile je aport uvolněn, štěněti je umožněno, aby si s ním ještě nějakou chvíli hrálo, dokud nezjistí, že aport neklade žádný odpor. Pak jej zpravidla pustí a nechá volně ležet. Při tomto okamžiku psovod zvedne aport a celý postup opakuje 3x-4 x. Štěně se nesmí při aportování příliš unavit, jinak by u něj mohl celý zájem o aport opadnout. Celý tento cvik končí psovod tím, že psa na aport vydráždí a schová jej do kapsy. Tímto postupem se nestane, že pes ztratí o aport zájem.

Jestliže mladý pes nechce uchopený aport pustit, ale naopak jej trhá na kusy, vyrobí si psovod druhý aport a pokusí se získat jeho pozornost druhým aportem. Střídáním aportů docílí toho, že se pes bude zajímat o pohybující se předmět, který drží v ruce. Může postupovat i tak, že psa ihned přivolá a povel „pust“ s menší silou aport odebere. Po ukončení hry musí psovod aport štěněti ponechat, jinak by mu příště aport nechtěl přinést.

Největším problémem je, pokud se pes o aportování s míčkem či ponožkou nezajímá. Zde musí nastoupit vynalézavost psovoda a přistoupit k jinému řešení. Pokud ví, že je štěně velmi žravé, pokusí se nácvik aportování provést s kusem masa nebo velkou vařenou kostí. Postup je naprosto stejný, jen s rozdílem, že za vyhranou potravu ho malým kouskem odmění.

Po prvních dnech tréninku je třeba výcvik posunout a zaměřit se na aportování s odevzdáním aportu psovodu. Ze všeho nejdůležitější je, aby se pes na tuto činnost těšil a sám jej vyžadoval. Při rozdráždění štěněte na aport ho psovod může pobízet povel

ke štěkání a při nácvičku jednoho cviku upevňuje cvik druhý. Při radostném zákusu do aportu se s ním bude chvíli přetahovat a po uklidnění psa udělí povel „*pust*“. Pokud tento povel nebude dostatečný, volnou rukou zatlačí na horní pysk psa, dokud aport nepustí. Po puštění aportu psovod štěně pochválí a postup několikrát opakuje, dokud se bude štěně o hru zajímat.

Po úspěšném zvládnutí těchto základů přistoupí psovod k poslední fázi výcviku a tím je přinášení předmětu. Jestliže je pes naučený na přivolání, neměla by mu tato fáze dělat velké potíže. Postup probíhá tak, že pes pobíhá okolo psovoda a bude upozorněn na aport. Po krátkém vydráždění odhodí psovod aport do vzdálenosti přibližně třech metrů s povel „*aport*“ nebo „*aportíček*“, což dodává mazlivější tón a nezní to jako tvrdý příkaz. Pes se za odhozeným předmětem rozběhne a zakousne se do něj. Pokud pes aport drží, přichází oslovení psa jménem a přivolání. Povel nesmí být příliš silný, aby pes předmět neupustil a přiběhl s ním. Přibíhá-li pes k psovodu, uchopí aport rukou a neustálým chválením a povzbuzováním „*drž aport, hodný*“ jej podporuje.⁶²

h) Pachové práce, povel hledej

Jestliže psovod naučil štěně chůzi na vodítku, vyvolal u něj zájem o potravu a aportování, je dobré začít s pachovými pracemi. V první řadě je důležité naučit štěně povel „*hledej*“. Spočívá v tom, že pes sklání hlavu k zemi a pomocí svého nejvyvinutějšího smyslu – čichu intenzivně hledal. Pes většinou při cvičení hledá buďto kousek masa nebo oblíbený aport.

Nácvik povelu je celkem jednoduchý. Do sáčku si psovod vloží pár kousků nakrájených kostiček voňavého masa a při procházce najde kousek travnaté plochy. Místo musí být klidné bez rušivých elementů. Psovod vezme první kousek masa, hodí ho do trávy a dá povel „*hledej*“. Jestliže pes maso objeví, chválí jej „*hodný*“. Role psovoda je v tomto případě určena – při každém nálezu pamlsku se snaží další pokus ztěžovat. Při dalším pokusu chytne psa za obojek, odhodí maso do vzdálenosti cca dvou metrů a po dopadu jej vypustí, opět s povel „*hledej*“. Při každém správně provedeném úkonu jej psovod pochválí.

⁶² DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>

Psovod bude postupovat totožně při tréninku s aportem. Aport vybírá jen jeden, a to ten, který je pro psa nejoblíbenější. Odhazuje jej do vysoké trávy nebo jiného nepřehledného terénu, rovněž s přidržením za obojek, s tím rozdílem, že pes aport pokaždé přinese. Po úspěšném přinesení psa opět pochválí.

Pokud pes zvládá výše popsaná cvičení, pokusí se psovod pachové práce se psem posunout. Na předem prozkoumaném místě uváže psa vodítkem okolo stromu tak, aby na něj stále viděl. Od psa odstoupí několik metrů a začíná tvořit nášlap. Nášlap ve výcviku znamená místo s dostatkem pachu. Na takovém místě bude chvilku přešlapovat a položí zde kousek masa. Rozhlédne se po okolí a najde v dáli bod, ke kterému bude jeho chůze směřovat. Po pár krocích pokládá další kousky masa na zem. Stopu ukončí kouskem masa a položí tam i aport. Počáteční stopa by neměla být delší než čtyřicet kroků.

Po položení kousků masa udělá psovod několik kroků do strany, aby přerušil sled stopy, a obloukem se vrátí zpět k psovi. Po příchodu psa odváže a připne na předem připravenou stopovací šňůru dlouhou asi 4-5 metrů. Začíná se stopováním, nejbližší dva metry před nášlapem. Stopovací šňůru drží v pravé ruce velmi volně, tak, aby mohla v ruce prokluzovat. Levou ruku směřuje k zemi směrem k nášlapu a povel *„hledej“* vybízí psa k činnosti. Ihned po nalezení prvního kousku masa psa pochválí a pokračuje dál s povel *„hledej“*.

Pes postupuje kupředu a psovod s ním, aby nebyl omezován délkou šňůry. Tímto způsobem postupuje pes po našlapané stopě. Brzy objeví poslední kousek masa a položený aport. Ihned po nalezení masa psovod psa pochválí, odepne ze šňůry, hraje si s ním a za odměnu mu pohazuje nalezený aport. Podobně dlouhé stopy by měl psovod se psem opakovat přibližně třikrát za den.

Jestliže psovi nedělají tyto kratší stopy příliš velké problémy, začne je psovod prodlužovat. S prodlužováním začíná pozvolna, pokaždé stopu prodlouží o pár kroků navíc. Později zkusí stopu dlouhou 60-100 metrů a položí na ni jen dva nebo tři kousky masa. Při takto dlouhé stopě se používá postroj, který je pro psa přímým podnětem pro práci na stopě. Pes začne rychleji dýchat, čímž se mu do nosní sliznice dostane více pachu. Začíná si olizovat čenich, proto se jeho vnímání pachu zostří. Další z výhod postroje je nízká šance na zamotání šňůry.

Při prodlužování stopy si psovod musí uvědomit, že se prodlužuje i jejich stáří. Psovod při takto dlouhé stopě na psa nespíchá a dává si na čas s přípravou. Při

stopování musí klást důraz na to, aby se pes na konec stopy vždy těšil. Většina mladých psů je pro práci velmi nadšena a snaží se konec stopy dosáhnout příliš rychle. Tempo by mělo být tak rychlé, aby mu psovod stačil rychlým krokem, maximálně mírným poklusem. Pro zpomalení psa mu slouží stopovací šňůra. Jestliže pes provedl stopování správně, nesmí jej psovod zapomenout pochválit.

Při stopování hraje velkou roli i složitost terénu, na kterém se stopa provádí. Záleží jen na psovodu, aby ze psa udělal zdatného stopaře v prostředí, ve kterém by mohl v pozdější službě pracovat. Pokud psovod u psa objeví jistou nechuť k určitému druhu terénu, bude se muset na tento terén zaměřit. Správný postup je takový, že pokud pes nerad stopuje například na škváře, naplánuje psovod stopu tak, aby škvára tvořila pouze jednu čtvrtinu z celkové délky stopy. Pokud by naplánoval celou stopu jen na škváře, nejspíše by pes na tomto terénu stopovat nikdy nechtěl.

Výbornou pomůckou při stopování je malý sešit, do kterého si psovod zapisuje všechny provedené stopy, jejich stáří, tvar, členitost terénu, počasí, vliv větru nebo denní dobu. Uvedené údaje spolu může komparovat a později se zaměřit na zjištěné nedostatky, které mohou být jak ze strany jeho, tak ze strany psa.⁶³

i) Návyk na střelbu

Jestliže chce psovod dobrého psa ke službě, základním požadavkem je lhostejnost psa k výstřelům. Takového stavu docílí jedině poctivým výcvikem. Střelba působí jako charakteristický představitel silného a nárazového zvuku, na kterou povahově slabší psi reagují pasivní obranou.

Při navykání psa na střelbu je potřeba velmi opatrný postup. Psovod drží psa na vodítku tak, aby se mohl volně pohybovat, a přitom jej stále sledovat. Při takovém nácviku je potřeba pomocníka, který ve vzdálenosti 150-200 metrů od nich vystřelí. Jestliže se pes chová klidně, přistupuje psovod se psem stále blíže k pomocníkovi, a to až na vzdálenost 50 metrů. Pokud se pes stále chová klidně, pochválí jej a odmění pamlskem. Pokud pes reaguje bázlivě, snaží se psovod odvrátit pozornost jiným směrem-např. krmením a pokusí se celou situaci zopakovat. Pokud pes reaguje agresivně, snaží se jej

⁶³ EIS, Dr. Vilém. *Pachové práce psů*. Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7., 160s, s-30-37

psovod uklidnit trhnutím vodítka. Výcvik může být ztížen střelbou dávkami v kratších intervalech, a pokud je i v tomto případě pes klidný, považuje se výcvik za zvládnutý.⁶⁴

j) Rozvíjení zloby, nedůvěry a odvahy psa, zadržení pomocníka

Služební pes musí mimo jiné chránit svého psovoda při útoku cizí osoby, na povel či posunek zadržet podezřelou osobu a odvážně s ní vést boj. Nesmí být bojácný, a naopak ani agresivní k ostatním osobám. Pro zdokonalení těchto schopností je potřeba provést poctivý výcvik.

Při výcviku je vhodné zvolit metodu napodobovací, a využívat větší počet psů. Psovodi se postaví vedle sebe do řady, s rozstupem několika kroků od sebe. Dotáhnou obojky svých psů tak, aby se nemohli vysmeknout, a připnou karabinu. Vodítka uchopí za dolní třetinu délky a sejmou psovi náhubek. Po chvilce vyběhne z úkrytu figurant vybavený ochranným rukávem a snaží se psy vydráždit. Psovodi vydají povel „drž“, ukazují na pomocníka rukou, a přitom psy chválí. Jestliže jsou psi dostatečně rozdrážděni, figurant dá pokyn k možnosti vypuštění psa k zákusu. Zákus se provádí nejprve na délku krátkého vodítka. Psovod stojí na místě, dává povel „drž!“ a psa neustále chválí. Figurant vytváří boj se psem a psovod jej stále dráždí.

Rozvíjení zloby, odvahy a nedůvěry může mít při této metodě několik podob. Psi mohou být buďto v kruhu se svými psovody, nebo mohou být uvázáni ke kolíkům. Vždy jsou však psovodi u svých psů, dávají jim povely a pochvaly.

Pokud pes zvládá cvičení s krátkým vodítkem, může psovod výcvik postoupit. V takovém případě použije dlouhé vodítka, jehož poutko má obtočené okolo zápěstí levé ruky. Po rozdráždění figurant odbíhá od psa, psovod jej vypustí a nechá figuranta za neustálého povzbuzování zadržet. Psa nechá do figuranta 10-15 vteřin kousat a dá figurantovi pokyn k přerušení kladení odporu. Při dalším cvičení prodlužuje psovod vzdálenosti, na které psa vypouští.

Jakmile má pes dostatek odvahy, zloby, a útočí na figuranta, může se začít s výcvikem, při kterém se vůči psu provede protiútok. Nácvi se provádí opět v řadě psů. Figurant bude ukryt za nějakým předmětem nebo zástěnou přibližně 30-40 metrů od řady psů. Na pokyn psovoda vyběhne a bude se vzdalovat. Psovod vypustí svého psa a jakmile

⁶⁴ HRUŠKOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84., s.211-212

se vypuštěný pes rozběhne, figurant se zastaví a poběží směrem ke psu. Při střetu jej nechá zakousnout do rukávu a v druhé ruce drží dřevěný prut, s kterým naznačuje úder. Nejprve vede úder mimo tělo psa a po zákusu jej lehce udeří. Jakmile pes figuranta zadrží i při okolnostech, že se proti němu vede protiútok, prodlužuje se vzdálenost mezi psem a figurantem a zvyšuje se i síla úderů figuranta při zákusu do rukávu. V průběhu cvičení se všichni psi vystřídají několikrát.

Pokud pes bez problému zvládá výše popsaná cvičení, může se celé zadržení osoby spojit se střelbou, která byla cvičena v rámci všeobecného výcviku.⁶⁵

5.2 Psovod jako hlavní podnět pro psa

Bez vytvoření pevného kontaktu mezi psovodem a psem není možné provádět výcvik konkrétního psa. Psovod si od prvního setkání se psem musí být vědom toho, že jej vnímá a že bude reagovat na jeho jednání. Při prvním styku se psem nesmí psovod používat žádná hrubá jednání, kterým je křik či prudké trhání s vodítkem. Takové jednání psovoda by mohlo vyvolat nedůvěru psa, případně aktivně nebo pasivně obrannou reakci.

Při předávání psů novým psovodům se postupuje tak, že osoba, na kterou je pes navyklý, vyvede psa z kotce v náhubku na krátkém nebo dlouhém vodítku. Vede psa u nohy a společně s novým psovodem provádí procházku. Po nějaké chvíli nový psovod obejde osobu vedoucí psa a nenápadně převezme vodítko se psem. V procházce pokračuje dál. Při procházce nechá psovi volnost na délku vodítka, oslovuje ho jménem a snaží se dát psovi pamlsek. Pokud se pes po zjištění výměny vodítka chová neklidně a snaží se zaútočit, dá se nový psovod do klusu a zamezí mu v další agresivitě. Zbytečně na psa nesahá a snaží se ho ovládnout pouze vodítkem.

Dlouhé procházky doprovázené hrou a mazlivá intonace, podání pamlsku či pochvala jsou receptem na vytvoření dobrého pouta mezi každým psem a psovodem. Doba vytvoření onoho pouta může být různě dlouhá a u každého psa se liší. Dalším předpokladem je, že psovod bude se svým psem trávit hodně času. Nedostatečný kontakt může zapříčinit nejen horší výcvik, ale i možný konflikt.

Výcvik psa je cílevědomé a předem promyšlené působení cvičitele na psa s cílem naučit ho vykonávat určité cviky na stanovené podněty. Cvik je činnost psa, který provádí

⁶⁵ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s. 64-68

na povel nebo posuněk. Jde o vypracovaný podmíněný reflex, kdy psovod nejprve dává psovi podmíněný podnět (povel, posuněk, zvukový signál) a potom podnět nepodmíněný (různé druhy mechanických podnětů, pamlsky). Cviky stejného charakteru, které psovod provádí se psem, se nazývají disciplíny (disciplíny obrany, poslušnosti, strážní služby, stopování apod.).

Jestliže chce psovod vést výcvik s viditelným zlepšením v jednotlivých činnostech, musí se držet osvědčených rad.

- a) Psovod musí mít svého psa rád a vzájemná spolupráce musí být založena na přátelství a důvěře.
- b) Pes nesmí vykonávat jednotlivé cviky ve strachu.
- c) Špatně vycvičený pes znesnadňuje použitelnost ve službě a může zapříčinit těžkosti a snižovat důvěru v jeho používání.
- d) Pes se rád podřizuje psovodu, ale chová se tak, jak mu příkazují vrozené vlastnosti. Jejich poznání a pochopení usnadňuje výcvik.
- e) Pes se cvičí snadněji, pokud za nesplnění rozkazu následuje přinucení a po jeho splnění odměna v podobě pamlsku.
- f) Pes nemyslí jako člověk, to znamená, že trest nelze odkládat na pozdější dobu, ale je třeba psa potrestat hned ve chvíli přestupku.
- g) K výcviku je třeba volit takovou metodu, která nejlépe odpovídá převládající reakci psa.
- h) Úspěšnému zvládnutí teorie výcviku, trpělivost a klid psovoda při praktické realizaci zajišťují radostný a snadný výcvik psa.

V průběhu výcviku je psovod pro psa hlavním podnětem mezi jinými podněty v okolním prostředí. Cvičitel působí na psa především svým zevnějškem, formou obleku, charakterem pohybů, svým hlasem, výrazem v obličeji, stavem psychiky, ale i svým pachem, který pes díky svému vyvinutému čichovému ústrojí výborně vnímá. Zjednodušeně řečeno, psovod je pro psa komplexním podnětem, protože současně působí na několik analyzátorů psa (čich, zrak, sluch).

Největší váhu cvičitele má však jeho hlas a jeho charakteristické zvláštnosti, kterými jsou jeho síla, výška a zbarvení hlasu. Díky těmto zvláštnostem a zbarvení hlasu je pes dobře schopen rozpoznat hlas cvičitele od hlasu jiných osob. Rovněž velký význam mají pohyby cvičitele. Každý člověk má svoji charakteristickou chůzi a pohyby rukou.

Jeden člověk má pohyby rychlé a prudké, druhý liknavé a pomalé a třetí například nesouvislé. Většina vlivů cvičitele na psa je spojena s jeho pohyby-trhnutí vodítkem, úder, hlazení psa, podání pamlsku, tlak na záď psa apod. Pes si na tyto podobné pohyby cvičitele zvyká a přizpůsobuje se jim.⁶⁶

Z tohoto lze usuzovat, že psovod je pro psa nejdůležitějším prvkem, který svými vlastnostmi, zkušenostmi, chováním a náladou ovlivňuje, zda bude výcvik úspěšný či nikoliv.

5.3 Podněty používané při výcviku služebních psů

Během výcviku a dalšího používání psa působí cvičitel především na nervovou soustavu podmíněnými a nepodmíněnými podněty. **Podnětem** se nazývá všechno to, co kladně i negativně působí na nervovou soustavu psa. Podnět je činitel, který svým vlivem na organismus vyvolá u psa určité podráždění. Podněty jsou základem k rozvinutí reflexů psů. Mezi základní podněty, které působí na nervovou soustavu psa, se řadí podněty:

- NEPODMÍNĚNÉ – jednoduché, vrozené
- PODMÍNĚNÉ – získané formou učení

a) Podněty nepodmíněné

Jsou to podněty, díky kterým cvičitel vyvolá u psa nepodmíněný reflex (obranný, polohový, pokrmový a jiný). *Nepodmíněné reflexy* se ve výcviku projevují jako počáteční jednání psa, které je mu vrozené. Psovod je pak musí poznat, využít a usměrňovat k tomu, aby u psa vyvolal a uložil do jeho paměti požadované činnosti, tedy *podmíněné reflexy*.

Psovod při výcviku psa využívá jeho nepodmíněné reflexy, které usměrňuje využitím vhodných podnětů, kterými jej ovlivňuje a dosahuje požadovaného chování a reakcí. Takové podněty se nazývají jako **NEPODMÍNĚNÉ** a dělí se na:

a) MECHANICKÉ a

b) POKRMOVÉ

MECHANICKÉ PODNĚTY. Ty mají za úkol fyzicky působit na kůži psa. Mezi takové podněty se řadí především:

⁶⁶ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.9-14

- hlazení.
- různé tlaky,
- trhání vodítkem či
- úder

Při výcviku je třeba používat mechanické podněty střední nebo slabší síly, ať již jde o trhnutí vodítkem, tlak rukou nebo údery. Při určení síly je také třeba dbát na individuální vlastnosti psa, protože někteří psi mají zvýšenou, nebo naopak sníženou kožně-svalovou citlivost. Z tohoto faktu vyplývá, že pro psa, který má kožně-svalovou citlivost zvýšenou, musí být síla mechanického podnětu značně slabší než u psů, u kterých je citlivost snížena. Dále je nutné si uvědomit, že použití mechanických podnětů velké síly by mohlo u psa vyvolat útlum, obrannou reakci či bázlivost vůči cvičiteli nebo jeho pomocníkovi.

Vedle mechanických podnětů má velký význam i **POKRMOVÝ PODNĚT**. Jako nepodmíněné pokrmové podněty-pamlsky se používají všelijaké potraviny, které se vejdu do kapsy cvičitele. Jsou to různé druhy sýrů, uzeniny, suchary, piškoty apod. Nepodmíněným podnětem je pamlsek v tom případě, jestliže bezprostředně působí na sliznici dutiny ústní psa, dráždí zakončení citlivých chuťových nervů a vyvolává projev slinění či hýbání čelistmi. Působí-li na psa pamlsek už z dálky svým vzhledem či pachem, stává se pokrmovým podmíněným podnětem, poněvadž vzhledu a pachu se postupně přiučuje. Na pach pamlsku se u psa vytváří hmotný podmíněný reflex. Využívání pamlsků při výcviku může být prováděno jako samostatná metoda.⁶⁷

Z tohoto lze usuzovat, že mechanické i pokrmové podněty jsou velmi důležitým prvkem při výcviku psa, které bezprostředně působí na jeho nervovou soustavu. Díky těmto nepodmíněným podnětům psův od u psa rozvíjí, a také ukládá, prováděné cviky do jeho paměti.

b) Podněty podmíněné

Během výcviku jsou z podmíněných podnětů vytvářeny podmíněné reflexy. Psův od, jak je výše uvedeno, rozvíjejí jednak nepodmíněné reflexy psa a jednak vyvolávají a ukládají do jeho paměti požadované jednání a chování podle jejich požadavků. Vznikají tak **PODMÍNĚNÉ REFLEXY**. K jejich snadnějšímu vyvolání

⁶⁷ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.15-18

a uložení do paměti psa psovodi využívají různé podněty, které se nazývají **PODMÍNĚNÉ**. Mezi ně jsou zařazeny:

- povely
- posušky
- různé zvukové signály a
- pachy člověka nebo předmětu

Na počátku výcviku jsou pro psa podněty bezvýznamné, ale po spojení s podnětem nepodmíněným (trhnutí vodítkem, stisk rukou, tlak rukou na určitou část těla, působení obojku, hlazení nebo podání pamlsku) se stanou pro psa podmíněným reflexním signálem pro určitou požadovanou činnost. Základními podmíněnými podněty jsou povely a posušky. Povel jako určitý slovní zvukový podnět musí být jednotný a neměnitelný. Povely jsou jasně dány a nelze připouštět jiné, například povel „*k noze*“ nelze zaměnit slovy „*pojd' k noze*“ a podobně. Každý povel je komplexní zvukový podnět, skládající se z určitého počtu zvuků, na které se v průběhu výcviku vytváří podmíněný reflex, proto nesmí být prováděna záměna povelů. Vedle síly zvuku vydávaného povelu má velký význam i intonace. Ve výcviku jsou rozlišeny tři druhy intonace. Prvním typem je intonace rozkazující. Psovod ji vydá dostatečně nahlas s důrazem na nutnost. Druhý typ je intonace laskavá či povzbuzující. Při tomto typu musí psovod použít jako pochvalu slovo „*hodný*“ a doplnit jej podáním pamlsku a pohlazením. Třetím typem je typ hrozící a zakazující. Tento typ použije psovod v případě, že pes povel nesplní, a musí ho opakovat ve výhrůžné intonaci a druhé opakování povelu doprovodit nepodmíněným mechanickým podnětem (přinucením). Význam intonace při výcviku je velký, pes má dokonale vyvinutý sluchový analyzátor, díky němuž rozlišuje i nejmenší změny ve zvukových podnětech.

Ze zvukových podmíněných podnětů mohou být kromě slovních povelů používány různé zvukové signály, např. hvízd. Tyto signály jsou úspěšně používány při řízení psa na dálku (přivolání psa k cvičiteli po hvízdnutí, zastavení v pohybu apod.).

Ze zrakových podmíněných podnětů používá psovod při výcviku psa posušky. Posuněk je určitý pohyb ruky cvičitele, který se používá především při ovládnutí psa na velkou vzdálenost.⁶⁸

⁶⁸ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.16-17

6 Zkušenosti psovodů-zázemí a způsoby výcviku

Jestliže psovod nabídne svým psům patřičné zázemí, celkovou péči a svůj volný čas, bude ve službě s jejich prací spokojen. Na závěr této kapitoly budou popsány čtyři základní metody výcviku služebních psů.

6.1 Péče o služební psy

Péče o přiděleného psa zahrnuje celou řadu činností psovoda, který je odpovědný za zdraví přiděleného psa i za jeho výcvik. Proto je i celková péče na bedrech služebního psovoda. Mezi úkony a činnosti, které slouží k uchování dobré kondice psa patří:

1. Ustájení psů
2. Čištění psů

USTÁJENÍ PSŮ

Ustájení psů se liší podle okolností a bydlení psovoda. Jestliže psovod bydlí v domě se zahradou, bude pes nejspíše ustájen venku, kde bude mít vybudovaný kotec s boudou a bude se moci kdykoliv proběhnout. Druhým případem je, že psovod bydlí v panelovém domě a procházky psa na čerstvém vzduchu budou odviset od jeho příchodu domů. Třetí možností je ustájení ve společných psincích.

Ve všech třech případech je nutné dodržovat takové podmínky, které neohrožují život ani zdraví psa. Základní podmínkou pro psa je dostatek čerstvého vzduchu. Jestliže je obsah kyslíku menší než 12%, začíná se psovi hůře dýchat a při ještě menší koncentraci může uhynout. Proto každý psovod musí brát na vědomí, že prostor, ve kterém je pes uzavřen, potřebuje často větrat, jelikož pes dokáže za hodinu vydýchat až 23 litrů oxidu uhličitého a nepatrně větší množství by jej dokázalo usmrtit.

Zejména v horkých, letních dnech je důležité hlídat směr slunce a teplotu. Na přímém slunci by mohl pes dostat úžeh vlivem přehřátí organismu nebo úpal kvůli nedostatečnému odvodu tepla z těla. V takových dnech je také důležité, aby psovod zajistil psovi dostatek tekutin. Pro psy je nebezpečné i prochladnutí, zvláště tehdy, nemají-li možnost zahřát se pohybem. Skočí-li pes do ledové vody, nebo při chladném počasí zmokne, je třeba jej osušit a dát mu možnost volného pohybu.

Je všeobecně dáno, že prostor, ve kterém má být pes ustájen, musí být větratelný, suchý, přiměřeně velký a teplý. Je-li služební pes umístěn v bytě, většinou si sám nalezne

místo, kde bude odpočívat. Na takové místo je dobré umístit podložku, kterou lze jednoduše čistit, popřípadě vyměnit. Je-li služební pes umístěn v kotci, musí být zajištěna dostatečná ochrana proti nepříznivým přírodním vlivům a možnost pro dostatečný odpočinek. Kotec se buduje na vyvýšeném, suchém místě, kde je zajištěn dostatečný klid.

Skládá se z části zastřešené a nezastřešené. Nezastřešená část nesmí v žádném případě psovi umožnit samovolný útěk z kotce. Ve většině případů je celková plocha kotce 2x4 metry. Boční stěny jsou plné a v kryté části kotce je umístěna bouda, která je rozkládací, aby se dala dobře vyčistit a dezinfikovat. Kotce se umísťují otevřenou stranou na jih, jihovýchod nebo jihozápad.⁶⁹

ČIŠTĚNÍ PSŮ

Čištění psů je zpravidla zaměřeno na starostlivost o jeho srst. Srst psů se skládá ze dvou hlavních typů chlupů, tedy z hrubších pesíků a z kratší měkčí podsady. Pokud naroste srst do optimální délky, růst se zastaví. Po určité době jsou staré chlupy vytlačeny novými a vypadnou. Tomuto procesu se říká línání. Většina psů líná v pravidelných intervalech na jaře a na podzim. Je nutno podotknout, že k pravidelné obměně srsti dochází po celý rok.

Správná péče o srst je důležitá v boji proti parazitům, přispívá k hygieně, celkovému zdraví kůže a mimo jiné upevňuje vztah mezi psovodem a psem.

Česání a kartáčování by se mělo provádět několikrát týdně. V případě špatného počasí i vícekrát. Za chladného a deštivého počasí se musí srst nejprve vytříst do sucha. K čištění psů se používá hřeben na vyčesávání srsti, kartáč, hadr na utírání srsti, vatové tampony apod.

Před zahájením čištění psovod psa uváže a postaví ho předníma nohama na lavičku pro čištění. Rozčesání chlupů provádí směrem po srsti. Nejprve rozčeše srst na hlavě, přičemž zvýšenou péči věnuje prostoru za ušima a zátylku. Dále musí vyčesat krk a hrudník. V zimním období se čistí tlapy i prostor mezi prsty. Na závěr čištění se musí vyčesat kořen ocasu. Po vyčesání celého psa psovod srst vykartáčuje po i proti směru

⁶⁹ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.91-93

růstu srsti a hadrem ji uhladí. Při čištění psa pohledem kontroluje, zda nemá parazity nebo nežádoucí výrůstky na kůži.

Po čištění psů je důležité vyčistit a důkladně dezinfikovat všechny prostory kotce jako prevenci proti rozšíření nakažlivých a parazitárních chorob. Kotec a bouda se čistí každý den, mytí se provádí jednou za týden a dezinfekce jednou za měsíc.⁷⁰

KOUPÁNÍ A MYTÍ PSŮ

Koupání psů je prováděno především v letním období v případě, že voda dosahuje nejméně 10 °C. Ke koupání se volí nádrž, řeka či potok s pozvolným břehem a kamenitým dnem. Pro koupání nejsou vhodná místa pod jezy, kde se tvoří zpětné proudy a víry, které by mohly psa stáhnout pod vodu. Pes se koupe bez výstroje, nesmí být přehřátý nebo právě nakrmený. Pes se do vody nesmí házet a je vhodné mu před vstupem do vody nejprve namočit hlavu. Doba pobytu ve vodě by neměla být delší než půl hodiny. Po koupání musí pes dostatečně oschnout. Pes nejlépe osychá při volném pohybu.

Mytí psů je prováděno po celý rok z důvodu odstranění lupů, hebké, čistší srsti a v neposlední řadě kvůli odstranění parazitů. Před samotným mytím musí psovod psa vyčesat hřebenem a po vložení do vany jej vodou, která musí být teplejší než 10 °C, osprchuje. Po zvlhčení celé srsti jej důkladně namydlí. Namydleného psa musí opakovaně spláchnout čistou vodou, aby mu zbytky mýdla nepodráždily kůži. Při mytí musí psovod dbát na to, aby se psovi nedostalo mýdlo do uší a očí. Po umytí se musí pes osušit a nechat jej v teplé místnosti.⁷¹

VÝŽIVA PSŮ

Plnohodnotná a vyvážená strava je jedním z nejdůležitějších faktorů pro rozvoj mladého psa. Krmení pro služební psy se skládá z *ústrojných a neústrojných látek*. K *ústrojným* látkám se řadí bílkoviny, sacharidy, tuky a vitamíny. Za *neústrojné* se označují soli a voda.

Krmení podávané psovi musí obsahovat dostatek živin, které mu dodají potřebnou energii a udržují správný vývin organismu. Množství krmení podávané psovi se odráží

⁷⁰ KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019, 257 s. ISBN 978-80-206-1823-8. s.212-215

⁷¹ KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019, 257 s. ISBN 978-80-206-1823-8. s.217

od jeho zdravotního stavu a stáří. Nemocní a mladí psi se krmí vícekrát denně po menších dávkách, naopak starší psi stačí krmit pouze jednou denně.

Při krmení psa před samotnou službou se musí dodržovat jisté zásady:

1. Krmení by měl psovod podat nejméně 2 hodiny před službou, a to jen 1/3 z běžné denní dávky. Zbytek doplní až hodinu po návratu ze služby.
2. Po krmení musí psovod zajistit psovi klid a odpočinek. Pokud jako potravu používá krmivo vařené, nikdy by jej neměl podávat horké ani studené. Ideální teplota je mezi 25-30°C. V zimním období je však nutné dopřát psovi teplejší krmení.
3. Jestliže používá krmivo granulované, řídí se dle pokynů od výrobce zveřejněné na obalu.
4. Nejvhodnější je krmivo obměňovat tak, aby se pes žádného nepřejedl a měl na krmení stále chuť.
5. Kromě vyváženého krmiva je důležité, aby pes měl přístup k čisté, pitné vodě. K napájení se používá miska, které není stejné jako miska na krmení. Miska musí být neustále čistá, v letních měsících musí psovod počítat s častější obměnou vody.⁷²

Z výše uvedených informací lze usuzovat, že správné ustájení a péče o psa je základním předpokladem zdraví a dobré kondice psa. Naplnění fyzických i duševních potřeb psa je základní povinností každého psovoda. Pravidelná péče navíc přispívá k blízkému vztahu mezi psovodem a jeho psem.

6.2 Metody výcviku služebních psů

V procesu výcviku při vypracování jednotlivých cviků působí cvičitel na psa podmíněnými i nepodmíněnými podněty, které tvoří základ metodiky výcviku. Metoda výcviku se uskutečňuje cílevědomým působením cvičitelem na psa s přihlédnutím k individuálním vlastnostem psa, stáří, typu vyšší nervové činnosti, převládající reakce a cviku, který má být u psa vypracován. Při výcviku služebního psa se používá čtyř základních metod, mezi které se řadí metody:⁷³

⁷² NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.99-100

⁷³ NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995, 155 s. ISBN 80-206-0503-7. s.11-12

- a) **KONTRASTNÍ**
- b) **CHUŤOVĚ DRÁŽDIVÁ**
- c) **MECHANICKÁ**
- d) **NAPODOBOVACÍ**

Ad. a) KONTRASTNÍ METODA

Jde o nejčastěji používanou výcvikovou metodu, které se při výcviku služebních psů využívá. Podstata této metody spočívá ve spojení mechanického a povzbudivého působení na psa. Mechanickým nepodmíněným podnětem nutí psovod psa k určitému výkonu a *povzbudivým* nepodmíněným podnětem cvik upevňuje.

Je to metoda, která spojuje donucení s následným pamlskem či pohlazením. Příkladem této metody je nácvik při povelu sednutí psa u nohy cvičitele. Nejprve dá psovod povel „*sedni!*“, poté použije mechanický nepodmíněný podnět, kterým je přitlačení levou rukou na záď psa, a následuje trhnutí vodítkem směrem nahoru. Tímto donutí psa sednout a následně jej pohladí, odmění pamlskem, a podmíněným podnětem „*hodný*“ jej pochválí. Povzbudivé působení má při výcviku velký význam, protože vyrovnává stísněný pocit po přinucení.

Výcvik pomocí této metody má řadu pozitiv, které spočívají především v rychlém utvrzení podmíněných reflexů na určitý povel. Dále je pes zainteresován na splnění úkolu pokrmovým podnětem, a proto ochotně a dostatečně rychle plní stanovené úkoly. Výcvik touto metodou uchovává a posiluje vztah mezi psem a psovodem a dopomáhá k realizaci cviků i v rušivých podmínkách. Pokud je tato metoda správně uplatněna, nemá žádné záporné stránky.⁷⁴

Ad. b) METODA CHUŤOVĚ DRÁŽDIVÁ

Tato metoda se používá nejen u psů s převládající pokrmovou reakcí, ale s úspěchem u všech štěňat a mladých psů slabšího typu. Podstata této metody je založena na tom, že podnětem povzbuzujícím psa k vykonání určitého cviku je pamlssek.

Příklad aplikace chuťově dráždivé metody je při výcviku sledování stopy. Pomocník pokládá na zanechanou pachovou stopu kousky masa nebo pamlsku, který má

⁷⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko-svazarm, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84. s. 112

pes rád. Potom následuje psovodův povel „*stopa!*“ a vede psa ke stopě, na které nalézá položené pamlsky či maso. Tím dochází v mozku psa ke spojení povel-pach-pamlsek. Při častém opakování cvičení dojde k upevnění těchto podnětů a pes se pravděpodobně stane vášnivým stopařem.

Chuťově dráždivou metodou mohou být vypracovány a upevněny mnohé výkony psa, zejména cviky poslušnosti, překonávání překážek, ale i stopování či vyhledávání pomocníka. Tato metoda má řadu výhod, kterými jsou především upevnění vztahu mezi cvičitelem a psem a dále rychlé rozvinutí podmíněných reflexů při podávání pamlsků.

Tato metoda má i svoje nedostatky, se kterými se může cvičitel setkat v praxi. V době sytosti psa se snižuje zájem o pamlsky a tím je snížena i spolehlivost psa. Dalším příkladem je výcvik v rušivých podmínkách vnějšího prostředí, kdy cvičiteli nebude garantována naprostá poslušnost psa.⁷⁵

Ad. c) METODA MECHANICKÁ

Výcvik psa prováděný touto metodou spočívá v tom, že k upevnění podmíněných podnětů psovod používá pouze nepodmíněných mechanických podnětů. Cvičitel využívá určité vhodné míry násilí k donucení psa, aby provedl požadovaný úkon.

Této metody využívá cvičitel především u cviků jako je přerušování nežádoucí činnosti psa, odmítání potravy či rozvíjení zloby. Výhodou této metody je, že požadované cviky takto vypracované mají trvalý charakter a v obvyklých situacích je pes provede naprosto spolehlivě.

Mezi nedostatky této metody patří bázeň či agrese, která se projevuje při příliš častém uplatňování této hrubější metody. U psů s pasivně obrannou reakcí se projevuje bázlivost a strach. Naproti tomu u psů s výraznou aktivně obrannou reakcí často dochází k napadnutí psovoda a dalším agresím. U některých psů je vyvolán útlumový stav s projevem nedůvěry ke cvičiteli.⁷⁶

⁷⁵ HARTL, Karel, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1970, 231 s. ISBN 28-112-84. s.85-86

⁷⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko-svazarm, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84. s.120-121

Ad. d) NAPODOBOVACÍ METODA

Podstata této metody spočívá v tom, že pes se jako pozorovatel učí napodobovat určitý cvik od jiných psů, kteří již mají cvik plně zvládnut a ochotně jej plní. Tím dodávají odvalu psu, který se má cvik učít. Tato metoda je hojně využívána ve skupině psů při nácviku štěkání, rozvíjení zloby a odvahy, překonávání překážek apod. S úspěchem je také využívána při výchově štěnat, ale i mladých psů. Správné splnění cviku je dobré upevnit pochvalou či podáním pamlsku od cvičitele.⁷⁷

7 Příklady nasazení služebního psa v policejní praxi

Policie ČR využívá k plnění svých úkolů služební psy již několik let. I při velkém rozvoji techniky a různých přístrojů, je pes stále nenahraditelným pomocníkem. Před použitím psa ve službě je potřeba dobrá výchova, a především výcvik psa, který je rozdělen do několika fází. Po absolvování výcviku, jakmile pes dosáhne požadované úrovně, mu začíná služba, která trvá zhruba 8-10 let. Služba může být různorodá, dělí se na základní a speciální.⁷⁸

7.1 Základní kynologické činnosti

Mezi základní kynologické činnosti služebního psa se řadí:

- a) práce s hlídkovými psy,**
- b) práce s pátracími psy a**
- c) práce se strážními psy.⁷⁹**

Ad. a) Práce s hlídkovými psy

Psovodi společně s hlídkovými psy působí především jako zastrašení pro případného pachatele, který má v plánu páchat kriminalitu. Pes, který byl vycvičen pro tento druh činnosti, dokáže v terénu odhalit osoby, které by jinak unikly pozornosti člověka.

⁷⁷ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko-svazarm, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84. s.122

⁷⁸ POLICIE ČR. *Oddělení služební kynologie* [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>

⁷⁹ POLICIE ČR. *Oddělení služební kynologie* [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>

Psovod musí svého psa ovládat tichými povely, při revírování musí prohledávat terén samostatně nebo na povel, aby se zmenšovalo množství hluchých míst v prohledaném terénu.

Pes musí být velmi dobře vycvičený a měl by se periodicky vracet k psovodu. Při několikahodinové službě nebo několikakilometrové obchůzce je pes vysílán jen do nebezpečných situací, aby nedošlo k jeho vyčerpání a útlumu aktivity.

Složení hlídky záleží především na místě střežení. Zcela jiné požadavky bude mít hlídka při střežení muničního skladu nebo výstavy. Rozdílná bude i hlídka střežící zimní stadion při mistrovství světa v ledním hokeji. Kombinace složení hlídek může být rozmanitá, a to jak ve smyslu jejího složení, tak z hlediska požadavků na odbornost osob i vycvičenost psů. V praxi je ve službě využíváno těchto třech typů složení hlídky:

- **Psovod a pes.** Hlídka v takovém složení se u Policie ČR využívá jako prevence před pácháním kriminality a také se využívá pro tzv. všestrannost, kterou je stopování a zadržení podezřelé osoby.
- **Velitel hlídky a psovod se psem.** Hlídka v takovém složení se u Policie ČR využívá pro tzv. všestrannost, kterou je stopování a zadržení podezřelé osoby. Výhodou této hlídky je snadnější zásah proti podezřelé osobě.
- **Psovod a dva psi.** Hlídka v takovém složení se u Policie ČR využívá pro pachové práce v případech, kdy se v místě zásahu vyskytují dvě odlišné látky např. drogy a výbušniny. První pes je vycvičený na vyhledávání drog, druhý na vyhledávání výbušnin.

Správné vedení služby zahrnuje především dodržování pokynů a pravidel. Postup hlídky musí mít řád a ta nesmí být viditelná kvůli možnému odpozorování v tzv. „*hluchých místech*“ střežení. Rychlost postupu psovoda se psem se odvíjí od náročnosti a hustoty terénu. Pes zpravidla naběhá trojnásobek chůze psovoda, a proto by rychlost neměla být vyšší než 3 km/hod. Při větší rychlosti by byla úspěšnost průzkumu terénu výrazně nižší, jelikož se pes více zajímá o psovoda a mohl by ukrytou osobu přeběhnout.

Jestliže pracuje psovod se svým psem v noci nebo ve zhoršené viditelnosti, je důležité vědět, jak se bude pes chovat a reagovat na různé podněty. Pes někdy jen krátkým naznačením, například vybočením ze směru osy postupu, určí narušení prostoru. Psovod má za úkol rozpoznat, zda pes jen ověřuje okolí směru postupu či reaguje na cizí pach.

Při průběhu pochůzky je dobré sledovat i klimatické podmínky, především směr a sílu větru. Jestliže je vítr hodně silný, pes na vodítku nebude schopen navětrít pach osoby na závětrné straně, proto pozornost psovoda musí být orientována právě tímhle směrem. Jestliže je venku bezvětří, psovod musí brát na vědomí, že se pach ukryté osoby rozptyluje do okolí velmi pomalu, naopak za velmi silného větru musí bedlivě pozorovat chování psa a jestliže pach zaznamená, správně zareagovat.⁸⁰

Ad. b) Práce s pátracími psy

Pátrací a zásahová hlídka je u Policie ČR využívána v případě, že na nějakém místě pravděpodobně došlo k narušení objektu cizí osobou.

Mezi úkoly pátrací hlídky patří především vypátrání, pronásledování a zadržení podezřelé osoby, která narušila konkrétní objekt. Pátrací složky jsou většinou složeny ze dvou nebo více členů a jednoho nebo více psů, jejichž výcvik byl zaměřený na průzkum terénu revírováním a vypracováním stopy. Nasazení takto vycvičených psů je možné jen za vhodných podmínek, kterými jsou stáří pachové stopy, její délka, různost povrchů, četnost a lomení pachové stopy. Takové hlídky jsou připraveny pro zákrok v důležitých nebo rozlehlých objektech a v jejich okolí.

Zásahové hlídky jsou vytvořeny pro preciznější zákrok, protože jsou policisté a policistky odborněji vzdělání v oblasti kynologie a jejich psi důkladněji vycvičeni pro vypátrání, vystopování a zadržení pachatele v nejnáročnějších podmínkách.

Pokud je přibližně znám prostor, ve kterém se pachatel nachází, provede psovod se svým psem vyhledání stopy a osobu zadrží. Jestliže toto známo není, provede se rojnice přes celou šířku objektu nebo v blokovaných pásmech, popřípadě se prohledání vytyčeného prostoru provede dostředným pátráním.

Cílem takového pátrání je okamžitě vyhledat a zadržet podezřelou osobu podle její pachové stopy. Při pátrání po pachové stopě podezřelého se může stát, že pachatel stopu přeruší za pomoci dráždivé látky. Ta má u psa vyvolat kýčání, nepřirozené

⁸⁰*Pes k obraně osob a ochraně majetku: Člověče, neboj se, máš-li psa.* České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.131-133

odfukování nebo kašlání. Dobře vycvičený a zkušený pes se takovému místu vyhne nebo jej překročí a zvedne hlavu od pachové stopy, aniž dráždivou látku nasaje.

Pokud se stane, že pes přece jen látku vdechne, pak psovod v takovém případě odvede psa několik desítek metrů od místa a omyje psovi čenich alespoň pěti litry čisté vody. V případě, že pes nebude schopen pokračovat ve vyhledávání, musí psovod nasadit druhého psa a stopu opět objevit.

Proto psovod při pátrání po pachové stopě podezřelého musí být obezřetný, aby se případným nástrahám vyhnul a psa nevyřadil z dalšího pátrání.

Zárok psovoda vůči podezřelé osobě je souběh mnoha okolností, které musí psovod zhodnotit a rozhodnout se ve velmi krátkém časovém úseku. Před takovým zákrokem musí psovod projít adekvátní přípravou.⁸¹

Ad. c) Práce se strážními psy

Při této činnosti stráží pes stanoviště samostatně, a proto musí psovod zvolit odpovídající plemeno, umístění strážních stanovišť a legální postup při narušení objektu. Při výběru vhodného plemene se musí nejprve zhodnotit charakter a specifické vlastnosti psa. Jako tradiční strážní psi se považují bojová plemena, která jsou sice výborná na ochranu objektu, ale jsou hůře cvičitelná a při zákroku hůře ovladatelná. Mezi vhodné plemeno pro tuto činnost lze zařadit např. rotvajlera.

Dalším důležitým faktorem je umístění strážního stanoviště, které musí splňovat určité podmínky. Strážní stanoviště by mělo být tak daleko od psovoda, aby psovod slyšel štěkot psa a dokázal zareagovat. Pro podporu lepšího sluchu psovoda lze do objektu nainstalovat mikrofony.

Mezi další důležitý bod patří dosažitelnost stanoviště psa, na které by měl psovod dorazit do pěti minut. Posledním bodem je kontrola stanoviště, která by měla být prováděna každé čtyři hodiny za účelem zjištění a následné odstranění závad, které ovlivňují výkon služby.

⁸¹ *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Člověče, neboj se, máš-li psa.* České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.134-135

Jestliže psovod zjistí, že pes štěká nepřerušovaně, okamžitě dorazí do objektu a společně se psem musí zakročit proti podezřelé osobě. Psovod může psa vypustit na volno nebo na dlouhém vodítku a společně se snaží podezřelého vystopovat na základě pachové stopy.

Psovod by měl umět při pronásledování využívat strukturu terénu tak, aby byla pro jeho prospěch v případě, že by jej chtěla podezřelá osoba napadnout nebo ohrozit zbraní.

Ve většině případů se do prvního kontaktu s podezřelým dostane pes a s momentem překvapení útočícího psa vydá psovod výzvu „*zanechte svého protiprávního jednání*“ nebo „*odhod' zbraň*“ apod.

Jestliže jde o zákrok ve zhoršených viditelných podmínkách, je možné rozsvítit světla objektu nebo připnout psovi obojek se světlem, které svítí pouze dozadu, tudíž nemá pachatel možnost psa spatřit.⁸²

7.2 Speciální kynologické činnosti

Mezi speciální pachové činnosti služebního psa se řadí:

- a) vyhledávání drog a jiných psychotropních látek,**
- b) vyhledávání výbušnin a jiných nástražných a výbušných systémů**
- c) a vyhledávání akceleračních hoření**
- d) metoda pachové identifikace (MPI)**

Ad. a) Použití služebního psa při vyhledávání omamných a psychotropních látek

V dnešní době je kriminalita spojená s omamnými a psychotropními látkami velmi rozšířená. Pro odhalení těchto látek bude psovod potřebovat psa, který projde odpovídajícím výcvikem. Ten ve skutečnosti spočívá ve vyhledávání oblíbené hračky psa-aportu. Cílem psovoda je rozvinout u psa vášeň vyhledat aport a postupně při aportování hledat nové a složitější terény. Vášeň pro aport se po určitém čase rozvine až do neuvěřitelné podoby. Jestliže psovod ukryje aport do uzavřené skříně a pes jej ucítí, ve většině případů bude vytrvale škrábat a štěkat na skříň tak dlouho, dokud se jeho touha po aportu nenaplní. Postupně je k aportu přidáno i stopové množství drogy za účelem

⁸² *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Člověče, neboj se, máš-li psa.* České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8. s.135-137

vybudování podmíněného reflexu psa, který spočívá v tom, že se mu propojí *pach drogy a hledaný aport*. Princip tohoto výcviku se zdá být velmi jednoduchý, ale opak je pravdou. Důvodem této obtížnosti je přemíra druhů drog i skupenství, které se musí pes naučit vycítit, jinak řečeno, pro psa to znamená různé druhy aportu.

I v tomto případě se u psa využívá jeho vynikajících čichových dovedností. Pes má nejméně 200x citlivější čich než člověk a zároveň má jednu velmi důležitou schopnost-umí diferenciovat pachy. Pro policejní činnost to znamená, že psovod po zhodnocení převládajících reakcí psa jej směřuje pro určitou činnost, kterou neustálým výcvikem zdokonaluje. Pes v tomto případě reaguje pouze na určitý pach a jiné pachy ho nezajímají.

Tím pádem pes vnímá obrovské množství pachů, které jsou člověku skryty. Dokonce se dokáže soustředit i na pach, který je překrytý jiným pachem. Pro příklad se může uvést droga. Její pach nelze překrýt ani benzínem či kávou. Pokud je pes dobře vycvičen, nezajímá se o pach benzínu ani kávy, ale hledá pouze molekuly pachu drogy.

Psovodi se psy jsou využíváni nejen při pátrání po drogách na hranicích, letištích, nádražích, přístavech a místech kde se pohybuje velké množství lidí. Jsou využíváni také při domovních prohlídkách, prohlídkách podezřelých osob, kde lze předpokládat výskyt drog.

Další obtížností při vyhledávání různých drog je velká vynalézavost pašeráků. Ti se snaží vytvořit nové a rafinovanější úkryty, kam drogy ukryjí. Psovodi na tyto situace musejí reagovat a přizpůsobit tomu výcvik. Výhodou pro ně je fakt, že si psovodi z celého světa zprávy o nových typech úkrytů předávají, a tím pádem můžou množství tohoto typu kriminality eliminovat.⁸³

Ad. b) Použití služebního psa při vyhledávání výbušnin a jiných nástražných a výbušných systémů

Před zařazením psů do služby na úseku vyhledávání výbušnin, trhavin a zbraní je třeba provést jejich správný výběr a výcvik. Při výběru psa se musí klást důraz na pohlaví, pracovitost a vytrvalost hledání v terénu. Vytrvalost psa záleží nejen četnosti výcviku, ale i na jeho genetické výbavě. Jestliže chce psovod správně připravit psa pro službu, musí

⁸³ www.cz-pes.cz [online]. 6.4.2004 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/cl-2004030601-q-Zerou-policejni-psi-drogy?-...aneb-jak-je-to-doopravdy>

zvolit přiměřenou náročnost tréninku ihned od nízkého věku. Pokud by psa přetěžoval, časem by se mohly dostavit problémy s kostmi.

Při výběru psa může psovod zvolit jak psa, tak i fenu. Výběr feny se doporučuje pro méně zkušené psovody, jelikož se budou při výcviku lépe ovládat a mají větší touhu zavděčit se svému psovodu. Nasazení feny do výkonu služby se nedoporučuje jen v období hárání, které probíhá 2x ročně, kdy jsou feny neklidné a nedokážou se plně soustředit na výkon.

Samotný výběr je velmi důležitý, ale ještě důležitějším faktorem je pracovitost a motivace psa nebo feny na kořist. Podobně jako při vyhledávání drog se vybírá pes, který bude velmi vášnivým aportérem.

K samotnému výcviku bude psovod potřebovat pár gramů výbušniny a plechovou nádobu, do které udělá pár slabých otvorů, aby pes nemohl látku pozřít. Do plechové nádoby vloží přibližně 3 gramy výbušniny a umístí ji do prostředí, při kterém by mohl později ve službě pracovat. Při výcviku využívá metody chuťově – dráždivé, při které psa odměňuje pamlskem pokaždé, kdykoliv se nadechne a vydechne u povrchu plechové nádoby. Při žádoucí reakci psa jej psovod musí často chválit, aby u něj upevnil podmíněný reflex.

Pro ověření schopností psa může psovod udělat cvičný test, při kterém použije čtyři plechové nádoby. Do první umístí pár gramů výbušniny a do ostatních může umístit jiné rušivé pachy. Jestliže pes reaguje pouze na výbušninu, je test brán za úspěšný. Pokud pes nalezne požadovanou látku, používá tzv. „*pasivní značení*“ tzn, že u plechovky pouze stojí, leží nebo sedí. V žádném případě nesmí začít škrábat nebo štěkat, protože by se struktura výbušné látky mohla poničit.⁸⁴

Hledání ukryté výbušniny pod zemí

Jestliže pes dobře zvládá tuto disciplínu, psovod zakope plechovou nádobu pod zem. Základem je zvolit nenáročné, upravené místo v přírodě, kde se nenachází žádné překážky ani ostré předměty. Postupuje tak, že odkopne travnatý drn, vloží pod něj plechovou nádobu s výbušninou a drn opět vrátí na původní místo. Při zahájení

⁸⁴ STROBEL, R, NOLL, R, MIDKIFF, R, Program ATF pro vyhledání výbušnin pomocí psů, Rockville, Maryland, Spojené státy 20850

vyhledávání používá pokyny rukou a povel „*hledej*“. Jestliže pes nádobu objeví, nezapomene ho odměnit pamlskem a pochvalou „*hodný*“.⁸⁵

Hledání výbušniny v motorovém vozidle

V dnešní době je velice rozšířen terorismus, a právě teroristé využívají pro ukrytí svých bomb především dopravní prostředky. Za úspěšným a včasným odhalením bomby v dopravním prostředku stojí kvalitní výcvik.

Při prohlídce dopravního prostředku musí pes prohlédnout každou část, kam by se dala bomba uložit. Při prohlídce vede psovod psa na vodítku a postupuje od zadní části směrem dopředu. Pes může chodit pouze v uličce, nikoliv po sedačkách vozidla. Psovod musí vzít v potaz, že bomba může být ukryta v sedačce nebo pod čalouněním, a právě tímto směrem psa navést.

Jakmile začne pes „*větřit*“, musí si sednout. Správná situace je i ta, že si sedne a po povelu „*ukaz*“ se opět vrátí ke zdroji pachu a je pochválen a odměněn pamlskem. V prostoru u řidiče či kapitána musí pes prohlédnout všechny kastlíky a jiné úložné prostory.⁸⁶

Hledání výbušniny u osoby

Při takovém cvičení je od psa požadováno, aby dokázal mezi několika osobami spolehlivě najít tu, která má u sebe ukrytou výbušninu.

Výcvik spočívá v tom, že psovod vede psa na vodítku směrem k několika stojícím osobám, udá povel „*hledej*“ a pes by ho měl přesně nasměřovat k osobě, od které cítí známý pach výbušniny. Výbušnina se umísťuje na osobu tak, aby byla dobře vidět a byla umístěna maximálně do výše lýtek figuranta. Při zahájení cvičení se apeluje na to, aby pes čenichal u všech přítomných osob a u té, která má u sebe ukrytou výbušninu, se pouze posadil, v žádném případě neštěkal nebo neškrabal. Pokud pes usedl u osoby s výbušninou, podá mu psovod pamlsk a pochválí jej.

Po úspěšném provedení tohoto cvičení je výbušnina umístěna výš a přizve se větší počet osob. Cílem tohoto cvičení je, aby psovod se svým psem dokázal během chvilky

⁸⁵ STROBEL, R, NOLL, R, MIDKIFF, R, Program ATF pro vyhledání výbušnin pomocí psů, Rockville, Maryland, Spojené státy 20850

⁸⁶ STROBEL, R, NOLL, R, MIDKIFF, R, Program ATF pro vyhledání výbušnin pomocí psů, Rockville, Maryland, Spojené státy 20850

prozkoumat velké množství osob, aniž by se pes choval agresivně a osoby napadal. Pro úspěšnost tohoto výcviku se musí dodržovat jedno pravidlo, které spočívá ve zvolení jedné osoby, která je označena jako nosič výbušniny. Žádná jiná osoba nesmí v době výcviku s výbušninou manipulovat, protože by se stopové množství výbušniny mohlo zachytit na ruce či na oblečení, a pes by tento pach při vyhledávání vycítil.⁸⁷

Ad. c) Použití psa při detekování urychlovačů hoření

Tato metoda, kdy psovod společně se svým psem hledají urychlovač hoření, je metodou, která se řadí do metod kriminalistické taktiky. Tato metoda je založena na vysoké citlivosti čichového ústrojí psa, který je schopen spolehlivě označit místo, kde byl urychlovač hoření použit. Zpravidla to je v místech, kde proběhl požár, nebo ve velmi složitém terénu.

Urychlovače hoření jsou vyhledávány především v nebo na ohořelých částech objektů, které již požárem byly zničeny nebo poškozeny, jedná se o ohořelé části dopravních prostředků, vyhořelý les, nebo lze jejich výskyt předpokládat na dalších nosičích. Nalezení urychlovačů na ohořelých zbytcích nosičů jsou hlavním úkolem psa.

Před začátkem vyhledávání musí být požár důkladně uhašen, požářiště musí mít nízkou teplotu, aby po něm mohl pes chodit. Na požářišti musí být zajištěna bezpečnost pro všechny účastníky při ohledání ohořelého místa. Úkolem psa je označit místo, kde pomocí svého vyvinutého čichu našel zbytky urychlovačů. Úkolem psovoda je tyto zbytky zajistit pro další zkoumání. Zbytky jsou zajištěny do plechové nádoby či sklenice. Odebrané vzorky budou později přezkoumány odborníkem v laboratoři.

Pokud psovod vzorky odebral, může spolu se psem obejít okolí a operativně prověřit osoby, nacházející se v blízkosti vyhaslého požářiště. Psovod společně se svým psem prochází okolo osob, které jen přihlížely hasebními pracím a následnému ohledání místa. Psovod dává lidem otázky a pes očíhává osoby a snaží se najít zbytky urychlovače hoření, který může být jen ve stopovém množství na částech oděvu. Pokud pes takovou osobu nalezne, štěkotem dá svému psovodu najevo, že něco není v pořádku. Zajištění stopy je prováděno pomocí sorpčních terčíků, přičemž je dobré, když to provede osoba,

⁸⁷ STROBEL, R, NOLL, R, MIDKIFF, R, Program ATF pro vyhledání výbušnin pomocí psů, Rockville, Maryland, Spojené státy 20850

které nepřišla do styku s požářištěm. Po zajištění sejmutí stopy sorpčním terčíkem zajistí psovod i oděv podezřelé osoby. ⁸⁸

Ad. d) Metoda pachové identifikace (MPI)

Tato metoda vychází z pachových prací a je používána k identifikaci osob a předmětů. MPI spočívá v komparaci pachové stopy zajištěné na místě činu a pachu ze srovnávací pachové konzervy individuálního pachu, odebraného kriminalistickým technikem podezřelé osobě. Obě pachové stopy musí odborně vycvičený pes vzájemně porovnat a psovodovi signalizovat případnou individuální shodu těchto pachů. Srovnávání je prováděno za využití, jak výše uvedeno, speciálně vycvičených psů. Využívána je vysoká citlivost čichové soustavy psa, který je schopen diferenciovat i velmi malé množství příslušných pachových molekul. Při použití této metody nemá speciálně vycvičený pes možnost vybavit si dlouhodobé čichové vzpomínky tak, jako pes nasazený na tzv. „*horkou stopu*“. ⁸⁹

S výcvikem psů se začíná od jednoho roku věku. Místem, kde je MPI prováděno, je světlá klimatizovaná místnost s rovnou podlahou bez běžných pachů. Pro psa, jako pro šelmu stvořenou pro pestré a komplikované okolí, je toto nepřirozené prostředí, a proto si na něj musí zvykat velmi pozvolna. Pes není při výcviku do ničeho nucen a psovod hledá příležitosti, aby jej mohl za každý pokrok odměnit.

K výcviku jsou používány sklenice, které jsou seřazeny za sebou, do kterých ze začátku výcviku psovod umístí pouze pamlsky. Pes na ně musí reagovat kladně a intenzivně je vyhledávat. Při každém dalším pokusu se do sklenic umísťuje stále menší množství pamlsků. Později psovod umístí do sklenice pouze jeden pamlsk a přidá k němu snímač pachu, kterým je textilie „*aratex*“. V takové sklenici pes ucítí nejen pach pamlsku, ale i pach psovoda. Při dalším pokusu se používá pouze textilie „*aratex*“ s pachem psovoda a do zbylých sklenic se umísťuje pouze textilie „*aratex*“ bez pachu. Je samozřejmé, že po každém správném označení sklenice následuje pochvala a odměna v podobě pamlsku.

⁸⁸ EIS, Dr. Vilém. *Pachové práce psů*. Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7., 160 s., s-74-78

⁸⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: CanisTR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0. s.390-393

V další etapě výcviku pes hledá pach svého psovoda, přičemž v ostatních sklenicích jsou pachy cizích lidí. Pokud ani s tímto typem cvičení nemá pes problém, je třeba postoupit k poslední fázi výcviku.

V poslední fázi výcviku pes hledá pach cizího člověka, který mu dal psovod před zahájením hledání „*NAČICHAT*“. Pokud i v tomto případě vyhledá požadovanou sklenici s pachem, výcvik je považován za zvládnutý.

Jestliže pes absolvuje výcvik, musí složit zkoušku, po které je zařazen pro výkon této specifické činnosti. Výcvikové tempo v podstatě diktuje pes, neboť některý je připravený ke zkoušce za tři čtvrtě roku, jinému trvá celková příprava dva roky.

Ke spolehlivosti (MPI) přispívá i výběr psovodů. Psovod musí mít za sebou pět let policejní praxe, z toho tři roky služby se psem. Musí mít pevné nervy, neboť při MPI nesmí ani zvýšit hlas. Pokud by psovod navodil psovi strach a huboval ho, mohlo by to při příštím pokusu vyvolat falešné značení nesprávné sklenice. Povinností psovodů není jen pracovat se psem, ale také vypracovávat odborná vyjádření a dokládat soudu, jak bylo dosaženo předložených závěrů.

Z tohoto lze usuzovat, že MPI je velice náročná a specifická činnost, která vyžaduje odborné znalosti a zkušenosti psovoda. Dále je zřejmé, že žádná z etap výcviku se nesmí uspěchat, ale ani trvat příliš dlouho, protože by si mohl pes zafixovat nějakou část, a bylo by obtížné ho přesvědčit, že to není fáze konečná.⁹⁰

8 Řízený rozhovor

Cílem řízeného rozhovoru bylo získat nové informace a poznatky ohledně služebních psů, jejich vlastností, výběru, výcviku, ustájení, krmení a celkové péče.

Tomuto rozhovoru byl přizván policista psovod, který má letité zkušenosti v oboru služební kynologie, jak s výcvikem, s výchovou a starostlivostí o služební psy. Jedná se o nadrotmistra O.S., 15. ženijního pluku Bechyně, Vojenské policie ČR.

⁹⁰ RŮŽIČKA, Josef. Metoda pachové identifikace? Triumf šikovných nosů. *Www.pesweb.cz* [online]. 11.11.2015 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/1566.metoda-pachove-identifikace-triumf-sikovnych-nosu>

Nrtm O.S. v rozhovoru uvedl, že měl od mala velmi kladný vztah ke zvířatům, zejména ke psům a vždy chtěl být psovodem. Od roku 2009 byl psovodem u Policie České republiky, od roku 2015 slouží u Vojenské Policie České republiky.

Nrtm. O.S. patří mezi nejuznávanější psovody v České republice, je to trojnásobný mistr České republiky psovodů v kategorii obranné práce, pachové práce a poslušnost.

Vzhledem k jeho bohaté kariéře a nasbíraným zkušenostem, byl tento psovod požádán o rozhovor, jehož cílem bylo získat odpovědi na následující otázky:

1. Jak jste se ke služební kynologii dostal, jak dlouho ji děláte a pro jaké činnosti psa v práci využíváte?
2. Jaká služební plemena pro práci využíváte a proč?
3. Pro službu si psy vybíráte, nebo jsou vám přiděleni? Popřípadě podle čeho psa vybíráte?
4. Které vlastnosti by měl pes mít?
5. Jaké vybavení používáte Vy a Váš pes při výcviku, potažmo ve službě?
6. Jaké metody výcviku používáte a proč?
7. Jak často svého psa cvičíte?
8. Má nepřízeň počasí vliv na chování psa při výcviku či službě?
9. Jak zjistíte, že pes objevil hledaný předmět (bombu, drogu apod)?
10. Jak je práce psovoda náročná na čas?
11. Jak řešíte ustájení svých psů?
12. Jaké používáte krmení?
13. Vyzoroval jste někdy u svých psů nějakou nemoc?
14. Který okamžik byste nejvíce vyzdvihl za svoji kariéru psovoda?

Odpověď na otázku č. 1:

Služební kynologii jsem chtěl dělat již od útlého věku, jelikož můj otec byl také psovodem. Před nástupem k PČR s mým prvním psem „Bronym“ jsem absolvoval různé zkoušky, které mi následně pomohly při přijímacím řízení u nadřízených. U Policie ČR pracuji jako psovod od roku 2009. Prvních 6 let jsem se věnoval všestrannosti, kdy jsem musel mé psy učit poslušnosti, čichovým pracím, vyhledání a zadržení pachatele, popřípadě vyjet k rvačce v hospodě nebo hlídat fanoušky na fotbalovém stadionu. Poté jsem přešel k Vojenské policii, kde se zaměřuji především na vyhledávání výbušnin a omamných a psychotropních látek. Mezi další mé úkoly patří prověřování armádních útvarů, vozidel, letadel či objektů.

Odpověď na otázku č. 2:

Vyžívám pouze dvě služební plemena, kterými jsou německý ovčák a belgický ovčák typu „malinois“. Využíval jsem je u PČR i u Vojenské Policie hlavně z důvodu

jejich skvělých vlastností, kterými jsou především skvělý čich, který je výhodný při prohledávání různých škvír tvárnic, zavazadel nebo kastlíků aut. Při výcviku či službě nejsou příliš nároční na teplotu, nevádí jim práce v horku či zimě. Jsou velmi všestranní a brzy chápou, co po nich chci. Při práci s německým ovčákem si mohou dovolit větší nátlak, jelikož jeho povaha je odolnější. Povaha belgického ovčáka je o hodně citlivější a kvůli tomu musím zvážit svoji reakci, například pokud pes zachybuje.

Ve službě jsem měl možnost pracovat i s loveckými psy, s kterými jsem nebyl příliš spokojen, jelikož nebyli tolik poslušní a svoji práci neprováděli tolik pečlivě. Např. při prohledávání zavazadel měli tendenci odcházet od správného zavazadla, důkladně ho neprověřit atd.

Odpověď na otázku č. 3:

K vyhledávání drog využívám psa, kterého jsem převzal po mém kolegovi. Psa k vyhledávání výbušnin mám „*vlastního*“, jelikož otec psa byl můj původní pes, kterého jsem nechal připustit. Když jsem se na něj jel poprvé do chovné stanice podívat, zjistil jsem, že je velmi vnímavý, citlivější, i přesto se mi jeho povaha se mi velmi líbila. Štěně jsem si odvezl domů a když mu byl jeden a půl roku, tak jsem ho po domluvě s nadřízeným prodal Vojenské policii. Odborná komise, složená ze tří osob, zhodnotila jeho povahové vlastnosti, vyzkoušela, jestli dokáže najít míček na autě, v uzavřené místnosti, jak dlouho jej vydrží hledat, jestli nemá strach z výšek, jestli není zbytečně bázlivý apod. Tato zkouška je celodenní a poté následuje odběr krve. Pokud pes projde povahově a bude mít i dobré výsledky krve, následuje měsíční karanténa a začíná výkon služby.

Odpověď na otázku č. 4:

Podle mě by pes vhodný do výcviku a služby měl být absolutně „*normální*“ zvíře. Neměl by být zbytečně moc bázlivý vůči lidem, zvukům a ostatním. Měl by mít zájem o hru, a hlavně o pamlsky. Pokud mu dám granule či piškot, tak by jej měl ihned aktivně přijmout, to samé platí i s míčkem nebo peškem. V tomto směru je nutné, aby projevil jistou dravost, a ne bázlivost. Stejně by se měl pes chovat, pokud přijde na neznámé místo, např. na kluzkou podlahu. Proto je při výcviku důležité měnit terén a pokaždé cvičit v jiném prostředí.

Odpověď na otázku č. 5:

Při výcviku využívám standartního vybavení, kterým je obojek, vodítko, výcviková vesta s kapsami, do kterých umísťuji pamlsky, a míček na provázku. Dále jsou při výcviku používány trenažéry na podstavci, kterým říkám „*komínky*“. Ty slouží pro umístění látky, kterou pes vyhledává. Převážně se jedná o látky obsažené ve výbušninách.

Odpověď na otázku č. 6:

Při výcviku používám metodu chuťově-dráždívou, tzn. metodu „*cukr a bič*“. Jestliže můj pes ví, co po něm chci, ale zkrátka mě chce nějakým způsobem přechytračit, nebo si chce práci ulehčit, přijde lehká korekce v podobě verbální „co je?“ nebo lehkým ťuknutím vodítkem či zatáhnutím za obojek. Na psy nikdy nekřičím, jelikož jsem si vědom jejich výborného sluchu, ale často dám důraznější povel „*tady jdeme*“. Jako odměny používám granule a na závěr cvičení použiji míček přivázaný na provázku, o který se spolu přetahujeme.

Příklad: Pokud se psem hledám při výcviku drogy a první i druhý vzorek najde např. ve skříni, odměním jej granulemi. Při posledním nález, který je umístěn např. v květináči, mu podám granule a míček, kterým dám psovi najevo, že je šikovný a cvičení skončilo.

Odpověď na otázku č. 7:

Psy cvičím každý den. Jestliže psy jen venčím, pokaždé je minimálně přivolám, trénuji základní povely a odměňuji je pamlsky. Momentálně se připravuji na třítydenní cvičení v zahraničí, které bude zaměřeno na vyhledávání výbušnin, tím pádem si беру mé osvědčené „*komínky*“ i domů a s mými psy určené pro vyhledávání výbušnin toto cvičení trénuji každý den.

Odpověď na otázku č. 8:

Nepřízeň počasí nemá vliv na chování psa, ale má vliv na rychlost šíření pachu. Pokud se hledá v budově, kde je přetopeno, pes méně vydrží, na druhou stranu se pach při vyšších teplotách šíří rychleji.

Pokud přijede auto, které jdu s mým psem prověřit, v letních měsících je daleko větší šance, že budu úspěšný.

Odpověď na otázku č. 9:

Hned na začátku výcviku učím psa pasivní značení. Aktivní značení nepoužívám z důvodu možného poškození vzorku či ohrožení zdraví psa. Pasivní značení znamená, že při nalezení požadované látky si pes lehne, sedne nebo zůstane nehybně stát.

Při hledání výbušnin musí pes vždycky lehnout a nesmí ani zakňourat, aby se systém výbušniny neporušil. Při hledání drog může pes po nalezení omamné látky klidně i zaštěkat.

Odpověď na otázku č. 10:

Práce psovoda je časově neuvěřitelně náročná. Zjednodušeně se dá říct, že pracuji neustále, jak v pracovní době, tak doma. O psy musím pravidelně pečovat, procvičovat jejich dovednosti, starat se o jejich kotce, vypouštět je brzy ráno kvůli venčení atd. Pokud jedu za přáteli, pokaždé počítají s tím, že si mé psy přivezu s sebou, jelikož jsou na mě dost fixovaní a k ostatním lidem by mohli být nedůvěřiví.

Odpověď na otázku č. 11:

K ustájení psů používám řadu kotců, které jsem si nechal na zahradě udělat. Kotců mám pět a k nim i takzvanou přípravnu. Generální úklid dělám dvakrát do roka, ten spočívá v dezinfikování a kartáčování kotce. Pokud se pes v kotci nechtěně vyvenčí, vezmu hadici a kotec vyčistím. Psy na zahradu téměř nikdy nevypouštím, ale snažím se je vyvést na louku za domem, kde je nechám vyběhat.

Odpověď na otázku č. 12:

Psy krmím výhradně granulemi, které jsou doporučené přímo Vojenskou policií. Po letitých zkušenostech jsem zjistil, že nejlepší srst a stolici mají po syrovém masu s rýží či těstovinami. Při náročných výkonech přidávám svým psům doplňky potravy, především vitamíny.

Odpověď na otázku č. 13:

Žádné vážné nemoci našťastí mé psy nezasáhly. Zkušenosti mám jen s parazity, kterými byly škrkavky a tasemnice, kterých jsem své psy zbavil odčervením tabletami.

Odpověď na otázku č. 14:

U Vojenské policie jsem byl se mými psy přivolán do vězení, kde bylo podezření, že mají vězni ukryté drogy někde v prostoru cely. Společně s německým ovčákem jsme byli pověřeni tuto situaci prověřit. Po příchodu do cely jsem udělal psovi povel „hledej“ a rukou jsem ho naváděl, kde hledat. Brzy jsme objevili dva vzorky marihuany, které byly ukryty v posteli. Vzorky byly obalené hadrem, který byl namočený v saponátu tak, aby přerušil zápach marihuany. I přes tento „trik“ pes drogu okamžitě našel.

U Policie České republiky jsem byl třikrát během jednoho měsíce zavolán z důvodu útěku osoby, která zavinila dopravní nehodu. Pokaždé se podařilo osobu najít. Dvakrát do cca pětiset metrů od místa nehody a po třetí byla osoba zadržena dva kilometry od místa nehody. Třetí případ byl nejtěžší, jelikož bylo brzo ráno a všude okolo silnice byla vysoká zvěř. I tak se pes dokázal soustředit na správný pach a osobu vystopovat.

Závěr

Cíle, které byly vytyčeny v zadání práce, byly dosaženy. Pro splnění vytyčených cílů práce byly použity metody sběru dat, jejich analýzy a syntézy, metody pozorovací, dotazníkové i grafické.

V teoretické části byly na základě odborné literatury vysvětleny obecné pojmy, které souvisejí se služební kynologií. Byla objasněna problematika vývoje historie obecné i služební kynologie. Dále byla představena služební plemena, jejich výběr pro výchovu, výcvik a následné použití u Policie ČR.

V praktické části bylo použito řízeného rozhovoru se zkušeným vojenským psovodem nrtm. O.S. Po řízeném rozhovoru byl proveden výcvik psa pro speciální kynologické činnosti, konkrétně vyhledávání výbušné látky Semtexu1H a vyhledávání drogy pervitinu.

Nakonec lze konstatovat, že pro použití psa ve službě musí být správně vybráno, vychováno a musí být i vycvičeno takové plemeno psa, které se svými vlastnostmi a schopnostmi hodí pro náročné úkoly policejní služby. Proto od porůžení štěněte po práci s vycvičeným psem jej musí vést zkušený a vzdělaný psovod, který konkrétního psa směřuje k správným návykům a způsobu provedení práce. Psovod po vytvoření vzájemného pouta mezi ním a psem zhodnotí vlastnosti psa a pak jej vhodně směřuje k různým typům cviků, které u psa rozvíjejí jeho schopnosti. Výcvik služebního psa musí být promyšlené a trpělivé jednání psovoda, které se nesmí uspěchat. Při pozdější službě psovod využívá vlastností a schopností psa, které mu byly vštěpeny během zpravidla dlouhého a trpělivého výcviku. Celá činnost policejního psovoda tkví ve vědomostech o psích plemenech a způsobu jejich výchovy a výcviku. V neposlední řadě také v získaných zkušenostech konkrétního psovoda a trpělivém a cílevědomém působení na psychiku psího jedince. Toto jsou doložené poznatky, které autor při tvorbě práce získal.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha: Canis TR, 2014, 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0
2. HRUŠKOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984, 279 s. ISBN 28-112-84
3. EIS, Dr. Vilém. *Pachové práce psů*. Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7
4. NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka: Příručka pro výcvik psa*. Praha: Těšínská tiskárna, 1995, 160 s. ISBN 80-206-0503-7.
5. FOGLE, Bruce. *Německý ovčák: Příručky pro chovatele psů*. Bratislava: Art area, 1996, 79 s. ISBN 80-967573-2-6.
6. ŠTĚPÁNSKÝ, Karel. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha 1: Státní zemědělské nakladatelství, 1974, 295 s. ISBN 07-041-74
7. CLOIDTOVÁ, Lou-Ann. *Dobrman*. Praha: Fortuna Print, 2001, 157 s. ISBN 80-86144-95-X
8. HARTL, Karel, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1970, 231 s. ISBN 28-053-70.
9. RŮŽIČKA, Josef, Karel NĚMEC a Jan SKUHROVSKÝ. *Pes k obraně osob a ochraně majetku: Človeče, neboj se, máš-li psa!*. České Budějovice: DONA, 1996, 171 s. ISBN 80-85463-76-8.
10. KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019, 257 s. ISBN 978-80-206-1823-8.
11. STROBEL, R, NOLL, R, MIDKIFF, R, Program ATF for detecting explosives with the help of dogs, Rockville, Maryland, USA 20850
12. KOSMAS. *Kronika česká*. 1120.

Elektronické zdroje

1. BOCIÁNOVÁ, Gabriela. Služební plemena. *Www.psirasy.cz* [online]. Brno, 2018 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.psirasy.cz/sluzebni-plemena/>

2. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_kynologick%C3%A1_federace
3. KREYSOVÁ, Martina. *Figurantem snadno a rychle?* [online]. 26.12.2014 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/839.figurantem-snadno-a-rychle>
4. HOUŠKOVÁ, Kateřina. Organizace a selekce v chovu psů – Plemenitba 2. část. *Www.ecanis.cz* [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://www.ecanis.cz/clanky/organizace-a-selekce-v-chovu-psu-plemenitba-2-cast_722.html
5. PSI: Všecky druhy psů – část 4. – Závěr. *Www.nevidetlnypes.lidovky.cz* [online]. Praha 5: MAFRA, 208n. l., 2018 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: https://nevidetlnypes.lidovky.cz/zviretnik/kniha-o-psech-z-pocatku-20-stoelti.A181211_194845_p_zviretnik_kosa
6. Kynologie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2018 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kynologie>
7. POSPÍŠIL, Dominik. Německý ovčák. *Www.psiusmev.cz* [online]. Pardubice [cit. 2020-01-07]. Dostupné z: <https://psiusmev.cz/plemena/nemecky-ovcak>
8. PISARČIKOVÁ, Hana. Historie belgického ovčáka. *Klub chovatelů belgických ovčáků v českých zemích* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: http://www.kchbo.com/?Plemena:Historie_belgick%E9ho_ov%E8%E1a
9. KOŇAŘIKOVÁ, Alena. Belgický ovčák. *Www.webfordog.cz* [online]. Hovězí [cit. 2020-01-07]. Dostupné z: <https://www.webfordog.cz/atlas-psu/belgicky-ovcak/>
10. SEDLÁŘ, Miloš. Historie rottweilera. [online]. Žárovický háj, 2008 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <http://ambrys.borec.cz/baron/rottw.php>
11. SMOLÍKOVÁ, Věra. *Plemeno AKITA INU* [online]. Sedlnice, 2017 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://akity-inu.cz/akitainu/plemeno-akitainu.htm>
12. POSPÍŠIL, Dominik. *Akita-Inu* [online]. Pardubice, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://psiusmev.cz/plemena/akita-inu>
13. DUBOVÝ, Jan. *VÝCVIK PSA – ÚVOD DO VÝCVIKU* [online]. Praha 5, Zbraslav, 2015 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://kynologie-zbraslav.cz/2015/12/16/vycvik-psa-uvod-do-vycviku-publikace/>
14. POLICIE ČR. *Oddělení služební kynologie* [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>

15. CÍSAŘOVSKÝ, Michal. *Zapomenutá plemena loveckých psů* [online]. 2015 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.myslivosť.cz/Casopis-Myslivosť/Myslivosť/2015/Unor-2015/Zapomenuta-plemena-loveckych-psu>
16. KORČIŠ, Štěpán. Myslivecká organizovanost a činnost. *Www.cmmj.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>
17. TICHÁ, V. Kynologie v České republice [online]. Praha: ČeskoMoravská Kynologická Unie, 2010 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120>
- 18.¹ SLUPSKÝ, J. Využití psů v bezpečnostních službách [online] Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2017/2018 [cit. 2019-02-19]. Bakalářská práce
19. HASAP CONSULTING S.R.O. Český teriér. *Www.kdelovit.cz* [online]. Praha 4 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/myslivecka-kynologie/nornici-terieri/cesky-terier>
20. Historie vzniku služební kynologie. *Www.cz-pes.cz* [online]. 2013 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>
21. RŮŽIČKA, Josef. Metoda pachové identifikace? Triumf šikovných nosů. *Www.pesweb.cz* [online]. 11.11.2015 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/1566.metoda-pachove-identifikace-triumf-sikovnych-nosu>

Legislativní dokumenty

1. *Zákon č. 89/2012 Občanský zákoník* [online]. 2014 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20181201?citace=1#Top>

Seznam zkratek

FCI-Fédération Cynologique Internationale (Mezinárodní kynologická federace)

IZS-Integrovaný záchranný systém

PČR-Policie České republiky

SNB-Sbor národní bezpečnosti

MPI-Metoda pachové identifikace

Přílohy

Záznam ze dne 9. 3. 2020

Dne 9.3.2020 proběhla na vojenské základně 15. ženijního pluku v Bechyni domluvená schůzka s nrtm. O.S. Po řízeném rozhovoru proběhla názorná ukázka toho, jak by měl psovod se svým psem správně postupovat při vyhledávání omamných a výbušných látek. Počasí bylo v tomto dni velice chladné a deštivé, a tak jsme se po domluvě přesunuli do budovy.

Při prvním cvičení hledal nrtm. O.S. se svým dvouletým belgickým ovčákem, který se jmenuje „*EGO*“, látku SEMTEX 1H. Cvičení probíhalo v jedné z kanceláří budovy při pokojové teplotě. Na zemi byly položeny 4 podstavce s komínky s výškou maximálně půl metru. Při prvním pokusu byly látky rozmístěny takto: V prvním komínku byl umístěn SEMTEX1H, v druhém byly umístěny léky na bolest v krku, ve třetím posilovací kleště a ve čtvrtém sáček s pervitinem.

Psovod přivedl psa do místnosti a udělil povel „*LEHNI*“. Pes opravdu ležel a vypadal velmi klidně. Po chvilce udělil povel „*HLEDEJ*“, pes okamžitě vystartoval a dal se do hledání. Při takovém umístění, kdy je látka v prvním komínku nejbliže u psa jsme mohli vysledovat, že pes sice ihned zabořil čenich do „*komínku*“ ale měl tendenci pokračovat dál v hledání. Pes si však téměř okamžitě uvědomil, že hledaná látka je hned v prvním „*komínku*“, zabořil do ní čenich a čekal na pochvalu psovoda. Psovod psa zanedlouho pochválil, přivolal si jej „*K NOZE*“ a odměnil jej pamlskem.

Při druhém pokusu psovod přeházal pořadí komínků, ale ani to výborně vycvičeného psa nedokázalo rozhodit a téměř ihned dokázal poznat látku SEMTEX1H. Když pes látku objevil a zůstal stát se zabořeným čumákem v „*komínku*“, udělil psovod pár ran do lavice se snahou odpoutat pozornost psa od hledané látky. Pes se ani v tomto případě nenechal rozptýlit a určil, kde se výše uvedená výbušnina nachází. Psovod psa opět pochválil, přivolal si jej „*K NOZE*“ a odměnil jej pamlskem.

Při třetím pokusu psovod opět přeházal pořadí a po povelu „*HLEDEJ*“ se snažil dělat co největší rozruch, tak aby odradil pozornost psa. Pes opět látku dokázal najít a při nalezení se zabořeným čumákem ztuhl, dokud jej psovod nepochválil. Psovod si poté psa přivolal „*K NOZE*“, podal mu pamlsk v podobě granule, a jelikož to byl poslední

pokus cvičení, tak i míček na provázku, o který se přetahovali. Při práci bylo na psovi vidět veliké nadšení a radost z práce.



Látky, které musí pes při cvičeních „NAVČICHAT“ aby ve službě dokázal výbušninu nalézt.



Belgický ovčák „*EGO*“ dal „vystavením“ u výše zmíněného „*komínku*“ signál psovodu o nalezení látky. Při tomto cvičení byla použita trhavina SEMTEXU 1H.

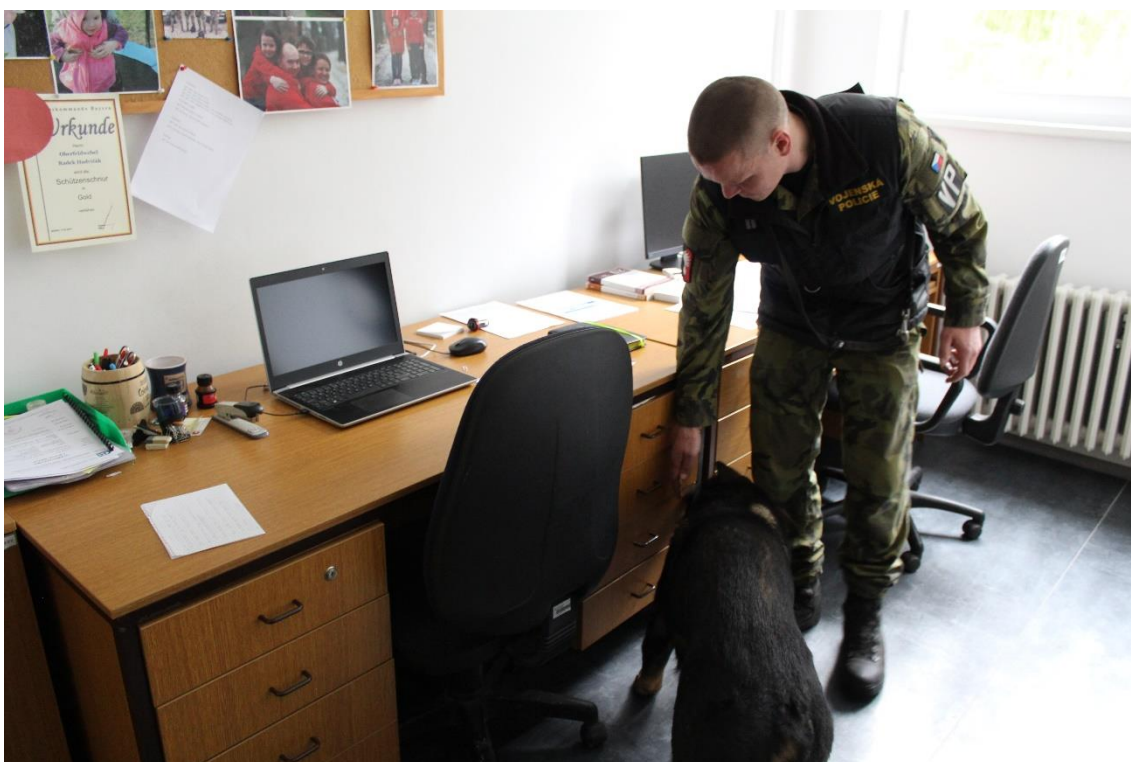
Při druhém cvičení s druhým psem, které bylo zaměřeno na nalezení drogy (pervitin) hledal nrtm. O.S. se svým pětiletým Německým ovčákem „*ANNUBIS*“ dva vzorky pervitinu. První vzorek měl 2 gramy a druhý 5 gramů.

Hledání probíhalo v menší kanceláři při pokojové teplotě. Cvičení bylo obtížné, jelikož psovod umístil do kanceláře ještě několik předmětů, které obsahovaly zcela odlišné pachy.

Hledání začalo opět s povelom „*HLEDEJ*“. Během hledání drogy byl psovod psovi nablízku a rukou mu ukazoval místa, kde čichat. Pes proběhl celou místnost a zanedlouho oba vzorky pervitinu objevil. Při objevení vzorku si pes lehnul, psovod chvíli počkal, nechal jej uklidnit a opět řekl „*UKAŽ*“, „*KDE*“ a pes opět ukázal zdroj pachu. Po nalezení následovala pochvala, pamlskek a přetahování se o míček na provázku.



Německý ovčák „ANNUBIS“ prohledává každou skulinku kanceláře.



Při hledání psů navádí psa rukou a ukazuje směr, kde má číchat.



Při nálezu požadované látky, kterou byly v tomto případě dva vzorky pervitinu, „*ANNUBIS*“ lehl. Po povelu „*UKAŽ, KDE*“ opět vstal a přiblížil se čumákem na místo, kde byla látka ukryta.